

ОБЩА ЧАСТ

Предмет на настоящото задание е актуализирането на План за управление на Природен парк „Витоша“ – изработване на *План`2*.

Нормативно основание за разработване на заданието е:

- ❖ Закон за защитените територии;
- ❖ Наредба за разработване на Планове за управление на защитени територии.

Заданието съдържа:

- ❖ Предмет на Плана;
- ❖ Структура на Плана с описание на очакваното съдържание на включените в него точки;
- ❖ Необходимите приложения към Плана – томове, карти, схеми, списъци и др.;
- ❖ Други условия или изисквания към изпълнителите.

I. ПРЕДМЕТ НА ПЛАНА ЗА УПРАВЛЕНИЕ

Предмет на Плана за управление на Природен парк „Витоша“ в неговите граници са:

- ❖ Земите, горите и водните площи с обща площ от 25 234,714 ха (Заповед №РД-179 от 01.03.2004 год. на **МОСВ**). Към тази площ не са включени териториите на резерват „Бистришко бранище“ (1061,6 ха) и резерват „Торфено бранище“ (782,8 ха), които са обект на самостоятелно проектиране и само определена информация, посочена в заданието ще бъде отразена в *План`2*;
- ❖ Разнообразието на екосистемите и местообитанията, както и на видовете от флората и фауната;
- ❖ Обектите и дейностите, свързани с поддържане и използване на ресурсите и развитие на туризма;
- ❖ Режимите, плановете и дейностите за управление на ПП, съобразно поставените цели са с период на действие до приемане на нов ПУ (следваща актуализация).

Предмет на *План`2* са и земите и горите в прилежащите на Природен парк „Витоша“ територии.

II. СТРУКТУРА И СЪДЪРЖАНИЕ НА ПЛАНА ЗА УПРАВЛЕНИЕ

Настоящото Задание следва структурата, съгласно определения с Наредбата формат, като:

- ❖ Поставя изисквания към всяка част от структурата на Плана, посочва обема и вида на обследванията, с описание на очакваемото съдържание;
- ❖ Препоръчва или определя методи, показатели и критерии за оценка;
- ❖ Определя насоки за приоритетни области от структурата на плана и предлага разработване на конкретни програми и проекти;
- ❖ Включва положителния опит и резултати от досегашното управление на Парка;
- ❖ Включва анализ на изпълнението на целите на Плана за управление на Природен Парк „Витоша“ за периода 2005-2014 година;
- ❖ Определя основните параметри на съдържанието и видовете Приложения;

- ❖ Посочва етапи и срокове за проучване, обобщаване на информацията с оценки, прегледи и обсъждане;
- ❖ Поставя други изисквания към изпълнителите, свързани с определена форма на представяне на Плана и др.

РЕЗЮМЕ

В обхват около 4-5 страници, с представяне на главните особености на План`2 и Природен парк „Витоша“ – предмет, структура, значение, особености, основните цели, зонирание и режими, както и начините за тяхното постигане.

ЧАСТ 0: ВЪВЕДЕНИЕ

0.1. ОСНОВАНИЕ ЗА ИЗГОТВЯНЕ НА АКТУАЛИЗИРАН ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ (ПЛАН`2) НА ПРИРОДЕН ПАРК „ВИТОША”

Да се посочат основанията за актуализиране на Плана за управление (План`1) на Природен парк „Витоша” (ПП „Витоша“), произтичащи от:

0.1.1. Законова и нормативна основа:

- Закон за защитените територии (ЗЗТ) - обнародван в Държавен вестник (ДВ), бр. 133 от 11 Ноември 1998 г. и настъпили последващи изменения;
- Наредба за разработване на планове за управление на защитени територии - обнародвана в ДВ, бр. 13 от 15 Февруари 2000 г. и настъпили последващи изменения;
- Договор с възложителя;
- Утвърдено задание от Министерство на околната среда и водите (МОСВ);
- Други документи и съгласувания.

0.1.2. Настъпили след 2005 година промени, свързани с територията на ПП „Витоша“:

- Промени на територията на ПП „Витоша“;
- Реализирани проекти, планове и програми;
- Влезли в сила устройствени планове, одобрени доклади по екологични оценки и оценка за съвместимост и становища по екологична оценка и оценка за съвместимост, релевантни към територията на парка;
- Резултати от извършени проучвания и научни наблюдения;
- Промени в структурата и управлението.

0.1.3. Необходимост от съвременно управление на ПП „Витоша“, съобразено на изискванията на европейското законодателство.

0.2. ПРОЦЕС НА РАЗРАБОТВАНЕ НА ПЛАН`2 – УЧАСТНИЦИ, ОБЩЕСТВЕНИ ОБСЪЖДАНЯ

0.2.1. Процес на разработване

Процесът на разработване на План`2 следва да обхване проучвания за периода 2005 - 2013 година - изследвания, инвентаризации, анализ на наличната информация, теренни проучвания и изработване на карти, оценка на състоянието на компонентите на околната среда, изготвяне на актуализирани планове за управление и приложенията към тях, определяне на норми, режими, условия, зони; организиране на обществени обсъждания/консултации и организация на необходимите срещи.

Да бъдат предоставени всички налични планове и проекти, както и информация за изпълненото през посочения ревизионен период от ДПП „Витоша“, дадени в *Приложение*.

Да бъдат предоставени резултатите от осъществени дейности, специално за

разработвене на План`2, както следва:

- Географска информационна система на ПП „Витоша“;
- Файлове с графична и атрибутивна информация по земята с данни от КВС, и данни от ЛУП на ДГС „София“ и ДЛС „Витошко-Студена - Студена“.
- Актуалната собственост и законов статут на сградите, установена от Район Панчарево, Район Витоша, община Перник и община Самоков, намиращи се на територията на ПП „Витоша“;
- Специализирана карта на туристическата инфраструктура на територията на ПП;
- Специализиран устройствен план на инфраструктурата в ПП;
- Лазерно заснемане на парка, което ще позволи актуализиране на базата данни (КВС и ЛУП) и нейното прецизиране, включително коригиране на съществуващи неточности;
- Воден баланс на територията на ПП „Витоша“;
- Геодезично заснемане на пещерата Духлата с цел осигуряване на сигурността на посетителите;
- Социологическо проучване на общественото мнение;
- Мониторинг на туристическия поток.

0.2.2. Участници

- Да се посочи екипът от експерти (наричан за кратко *Изпълнител*), позициите и конкретното участие на всеки при изготвяне на План`2;
- Да се посочат другите участници в процеса на изготвяне на План`2 – Дирекция на ПП „Витоша“ (ДПП „Витоша“), централни и местни органи на властта, собственици и ползватели на ПП „Витоша“, неправителствени организации (НПО) и др.;
- Да се осигури процедура на активно участие на заинтересовани централни /Министерство на околната среда и водите (МОСВ), Министерство на земеделието и храните (МЗХ), Изпълнителна агенция по горите (ИАГ), Министерство на регионалното развитие (МРР), и др./ и местни /Общинска и Областна администрация/ органи на властта; ДПП „Витоша“, Регионалните инспекции по околната среда и водите (РИОСВ) София и Перник, Регионална дирекция на горите (РДГ) София и Кюстендил, Югозападно държавно предприятие (ЮЗДП), Държавно горско стопанство (ДГС) София, Държавно ловно стопанство (ДЛС) „Витошко-Студена-Студена“, Басейнови дирекции (БД) за Дунавски район – Плевен и за Западнобеломорски район – Благоевград; органи на властта, частните собственици и ползватели, Български червен кръст (БЧК), Планинска спасителна служба (ПСС), спортни федерации, съюзи и клубове, неправителствени организации (НПО) и обществеността при формиране и вземане на решения.

0.2.3. Изисквания към участниците

- Ръководителят на екипа е отговорен за процеса на разработване и качеството на *План`2*;
- Изпълнителят следва да спазва изискванията на утвърденото Задание за изготвяне на *План`2*;
- Да се организира преглед и обсъждане на *План`2* – съгласно чл. 12 (4) от Наредба за разработване на Планове за управление на защитени територии;
- По преценка на Изпълнителя могат да бъдат организирани и други семинари и/или работни срещи извън задължителните по Задание.

0.2.4. Етапи и обществени обсъждания при изготвяне на *План`2*

Процесът на изготвяне на *План`2* да включва **четири етапа**, за определен период от време, както следва:

Първи етап:

- Представяне на процеса на изготвяне на *План`2* пред местните власти и общности;
- Събиране, обработка и обсъждане на наличната информация;
- Извършване на теренни и други проучвания, предвидени в заданието;
- Предлагане на моделните видове за мониторинг;
- Представяне от Изпълнителя на подробни отчети за възложените задачи;

Втори етап:

- Подготовка на проект на Части 1 и 2 на *План`2*;
- Организиране на работни срещи/семинари за представяне на Части 1 и 2;
- Отразяване на целесъобразните предложения и обосновка за неприетите

Трети етап:

- Подготовка на проект на Части 3, 4 и 5 на *План`2*;
- Организиране на семинар за обсъждане на Части 3, 4 и 5 от актуализирания *План* за управление;
- Организиране на семинар за представяне на цялостния *План`2* ;
- Отразяване на целесъобразните предложения и обосновка за неприетите;

Четвърти етап:

- Организиране на официално обществено обсъждане на *План`2*;
- Отразяване на целесъобразните предложения и обосновка за неприетите;
- Внасяне на Проекта на *План`2* пред Възложителя.

С цел обсъждане и приемане на резултатите от изпълнението на дейността, Изпълнителят следва да организира, съгласувано с Възложителя, следните работни срещи:

- *Една двудневна среща* – след разработване на темите от т.1.8 до 1.11 част Характеристика на абиотичните фактори;
- *Една двудневна среща* - след разработване на темите от т. 1.12 до т. 1.15 включително (раздел Биологична характеристика);
- *Две двудневни срещи:*
  - Първа - след разработване на темите от т. 1.16 до т. 1.20 включително (раздел Културна и социално-икономическа характеристика);

- Втора - след разработване на темите от т. 1.21 до т. 1.23 включително (раздел Първа оценка);
- *Три двудневни срещи:*
- Първа - след разработване на темите от т. 2.1 до т. 2.5 включително от раздел Първа оценка
- Втора - след разработване на темите от т. 3.1 до т. 3.3 включително от раздел Зониране, режими, условия, норми и препоръки за осъществяване на дейности;
- Трета - след разработване на темите от т. 4.1 до т. 5.1 включително от раздел Оперативни задачи и предписания за ползване и част Преглед и изпълнение на целите и задачите.
- По преценка на Възложителя, Изпълнителят организира до 3 допълнителни срещи за приемане на резултатите.

В работните срещи и семинарите участват представители на ДПП „Витоша”, Дирекция „НСЗП” на МОСВ, РИОСВ София и Перник ИАГ, ЮЗДП, РДГ София и Кюстендил, ДГС „София“ и „Самоков“, ДЛС „Витошко-Студена“, консултантите по проекта и посочени от ДПП експерти. Допълнително участват съответните ключови експерти и допълнителен персонал от страна на Изпълнителя, както и представители на заинтересовани администрации, спортни федерации, научни среди, собственици и ползватели, НПО и др.

Работните срещи се организират в района на ПП „Витоша” в подходящи за целта места, като изпълнителят се ангажира с организирането, провеждането, фасилитирането и отразяването на постигнатите резултати по време на работните срещи.

0.3. ПРЕДНАЗНАЧЕНИЕ И ОСОБЕНОСТИ НА ПЛАНА ЗА УПРАВЛЕНИЕ

0.3.1. Предназначението на *План`2* като инструмент за постигане на главните цели

- Поддържане на разнообразието на екосистемите и опазване на биологичното разнообразие в тях;
- Подобряване на възможности за развитие на научни, образователни и рекреационни дейности в тях;
- Устойчиво ползване на възобновимите природни ресурси при запазване на традиционни форми на поминък, както и осигуряване на условия за развитие на туризъм.
- Подготовка на оперативни работни планове, и рамка за процеса на адаптиране на Плана за управление в съответствие с промените в общите условия (напр. законодателство, промени в политиката, биологични тенденции);

0.3.2. Особености на *План`2*;

- Подготовка на оперативни работни планове и рамка за процеса на адаптиране на *План`2* в съответствие с промените в общите условия (например: законодателство, промени в политиката, биологични тенденции и др.);

- Подобряването и укрепването на институционалния капацитет и административните структури на природния парк;
- Да отрази настъпилите промени по всички абиотични, биотични и социално-икономически фактори в периода от 2005 г. до 2013 г.;
- Осигуряване на приемственост и основни критерии за оценка на състоянието на ПП „Витоша”, както и необходимата информация за съвместимост на територията на ПП „Витоша” с Европейската екологична мрежа „Натура 2000“;
- Актуализация и обогатяване на базата данни за ПП „Витоша”;
- Развитие и приложение на Програми за действие, подкрепящи интегралния процес на управление на ПП и прилежащите му територии;
- Да прецизира главните цели и преосмисли дългосрочните и краткосрочните цели за новия период на действие на *План`2*;
- Изготвяне на функционално зонирание, въз основа на цялостния анализ, което да гарантира постигането на краткосрочните и дългосрочни цели;
- Изготвяне на приоритетите за следващия период на действие на *План`2*;
- Осигуряване на връзка на *План`2* с плана за управление (ПУ) на двата резервата (Р), чието разработване предстои паралелно (бенефициент РИОСВ София).

ЧАСТ 1: ОПИСАНИЕ И ОЦЕНКА НА ПРИРОДЕН ПАРК „ВИТОША”

ОБЩА ИНФОРМАЦИЯ

1.0. МЕСТОПОЛОЖЕНИЕ И ГРАНИЦИ

1.0.1. Местоположение

Да се опише местоположението на ПП според физикогеографското райониране, административното деление, както и прилежащите градове и села;

⇒ Местоположението на ПП спрямо границите на Р. България да бъде показано в „Обзорна карта“ М 1: 500 000, приложена след съдържанието на План`2.

1.0.2. Граници

Да се допълни частта от План`1 със заповедите, които са свързани с промени или уточняване на границите на Природния парк, издадени след 2005 година;

Да се опишат границите на Парка и намиращите се в него резервати „Бистришко бранище” и „Торфено бранище”, съгласно заповедите за обявяването им и последващи промени, като ксерокопия от тези заповеди се приложат в том Приложение I;

Цифровизираната граница да се опише с реални геодезически координати в метри (координатна система от 1970 г.) в списък, приложен в том Приложение I;

1.1 ПЛОЩ НА ПП И НА ВКЛЮЧЕНИТЕ В НЕГО ЗАЩИТЕНИ ТЕРИТОРИИ

Да се посочи в табличен вид общата площ на ПП, както и площите на защитените територии, попадащи в него и да се илюстрира графично тяхното процентно съотношение.

Да се посочат установени разлики в площта на ПП и резерватите по заповеди и тези, получени в резултат на изчисления на база цифров модел.

⇒ Да се изработи «Карта на съществуващото териториално разпределение», която да бъде основна и върху нея да се изготвят всички останали карти. Основната карта трябва да съдържа: кадастралните единици от кадастралната карта на Витоша по земята, КВС и съвместен Лесослой; техническа инфраструктура; туристическата инфраструктура; сгради, заслони и други елементи, съществуващи на терена към настоящия момент, както и всички географски и релефни характеристики (хоризонтали и топонимия – имена на местности, върхове, реки, населени места, хижи и почивни станции). Земята включени в кадастралната карта на Витоша са дадени в Таблица 1

Землища включени в кадастралната карта на Витоша

Таблица 1

№	ЗЕМЛИЩЕ	ЕКТТЕ
Столична община		
• Район Витоша		
1.	с. Мърчаево	49597
2.	с. Владая	11394
3.	кв. Княжево	99173
4.	кв. Бояна	99184
5.	кв. Драгалевци	99125
6.	кв. Симеоново	99124
• Район Панчарево		
7.	с. Бистрица	04234
8.	с. Железница	29150

1.2 ФОНДОВА И АДМИНИСТРАТИВНА ПРИНАДЛЕЖНОСТ НА ПАРКА

Да се направи актуализация и се представят в табличен и графичен вид площите в Парка по предназначение и начин на трайно ползване, като се посочат и процентните съотношения между тях по: области в т. ч. по общини в т. ч. по землища.

Да се направи актуализация и се представят в табличен и графичен вид площите на горските територии (ГТ) по РДГ в т. ч. ДГС „София“, ДЛС „Витошко-Студена“ (и/или настъпили промени) и в т. ч. по вида на горите и земите.

⇒ Да се приложи «Карта по вид на територията, фондова и административна принадлежност» в М 1: 50 000. В картата да се отразят всички административни граници - областни, общински, землищни (изобразени линейно и съобразени с условните знаци за оформяне на карти) и фондовата принадлежност (площно оцветена). Да се приложат диаграми, процентно отразяващи различната фондова и административна принадлежност спрямо общата площ.

1.3 ЗАКОНОВ СТАТУТ

Исторически преглед на статута и предназначението на територията на ПП – режими и функции до обявяване на ЗТ и причините за настъпилите последващи промени в статута на територията. Да се изготви хронограма на действащите закони и подзаконова нормативна база в техния времеви обхват, касаещи управлението на горски и земеделски имоти в ПП „Витоша” и тяхната регулация и управление.

Да се актуализира правната рамка за управление на ПП, като се опишат всички действащи закони и наредби на територията на ПП, с последните промени и конкретно отношение.

1.4 СОБСТВЕНОСТ

Да се актуализира и представи в табличен и графичен вид площното разпределение по видове собственост, в т.ч. по начин на трайно ползване, в т.ч. по общини, в т.ч. по землища.

Да се актуализира наличната информация от *План`1* по отношение на собствеността и законовия статут на обектите в Парка (сгради и съоръжения) – хижи, почивни домове, съоръжения, хотели, търговски обекти и да се добавят данни за собствеността на всички обекти след 2005 г.

Посочената по-горе информация да бъде представена в табличен вид и да включва наименование на обекта, вид собственост, начин на трайно ползване, предназначение и др. (по преценка), застроена площ и разгънатата застроена площ, капацитет (брой места за нощувка).

Да се определят и опишат всички неразрешени правни спорове, където е възможно. Да се впишат в *Приложение I*.

⇒ Да се приложи «*Карта на собствеността*» М 1: 25 000, площно оцветена в зависимост от собствеността на имотите, и диаграми към нея, отразяващи процентно дяловото разпределение на различната собственост към общата площ.

В приложение да се представят в отделни *Томове* списъци и баланси по общини и землища, по поземлени имоти и кадастрални номера на:

- общата площ по вид на територията;
- общата площ по вид собственост;
- горската територия по вид на горите и земите по горскостопанско и административно деление;
- таблица, отразяваща съвместяването на *ЛУП* и *КВС*.

1.5 УПРАВЛЕНСКА СТРУКТУРА

1.5.1. Организационна структура и администрация

Да се опишат всички институции и техните основни функции, имащи отношение към Парка. Да се представят в графичен вид връзките и съподчинеността на тези институции. Към момента на разработване на заданието те са:

- **МОСВ и РИОСВ** – София; Перник;
- **МЗХ, ИАГ, РАГ, ЮЗДП, ДГС „София“, ДЛС „Витошко-Студена“;**
- **ДПП „Витоша“;**
- **Областни администрации – област София град и Софийска област, общински администрации – Столична община, Община Самоков, Община Перник, община Радомир;**
- **Басейнови дирекции (БД)- БД за Западноромански район - Благоевград и БД на Дунавски район - Плевен;**
- Други.

1.5.2. Персонал – функции

- Да се актуализират структурата на управление, персонала и функциите на **ДПП „Витоша“.**
- Да се опишат структурата на управление, персонала и функциите на **ДГС „София“** и **ДЛС „Витошко-Студена“** на територията на Парка.
- Да се опишат персонала и функциите на структурите в областните и общински администрации, които имат отношение към парка (например **СО** и заинтересованите и отговорни Дирекции).

1.5.3. Материално-техническо обезпечаване

Да се приложат списъци на материално-техническото обезпечаване на **ДПП, ДГС „София“** и **ДЛС „Витошко-Студена“** които включват:

- Сграден фонд – собствен, нает, брой;
- Транспортни средства – вид, брой;
- Офис-оборудване;
- Комуникационни връзки – вид, брой;
- Оборудване за теренна работа;
- Друго.

1.5.4. Финансиране

Да се представи информация за източниците на финансиране за периода 2005-2013 г., включваща дейности, оборудване, ремонт и др. (без заплати и издръжка).

1.5.5. Други държавни, общински и обществени организации.

1.5.6. Да се направи описание на функциите на други органи, имащи отношение към парковата територия, сигурността и здравето на посетителите, борба с пожарите, развитие на туризма и др. (БЧК, БТС и т.н).

1.6 СЪЩЕСТВУВАЩИ ПРОЕКТНИ РАЗРАБОТКИ

Да се проучат и опишат всички съществуващи и в процес на изпълнение през ревизионния период 2005-2013 г. планове и проекти, касаещи територията на Парка.

1.7 СЪЩЕСТВУВАЩО ФУНКЦИОНАЛНО ЗОНИРАНЕ И РЕЖИМИ НА ТЕРИТОРИЯТА НА ПП

Да се опишат и отразят с площ и процентно участие спрямо общата площ на Парка, определените с *План`1* зони. Да се даде обобщена информация за действащите забрани и допустими дейности в ПП.

⇒ Да се приложи *«Карта/схема на съществуващото функционално зонироване»* в М 1: 50 000.

ХАРАКТЕРИСТИКА НА АБИОТИЧНИТЕ ФАКТОРИ

Да се актуализира и прецизира текста от *План`1* за характеристиката на абиотичните фактори, като се използва налична литературна информация (публикации, справки, статии), сведения от стационарни хидроложки и климатични проучвания и мониторинг и се извършат посочените по-долу в *Заданието* справки и прогнози.

Да се използват всички налични данни и източници на информация, съществуващи в **ДПП, МОСВ, МЗХ** и да се включат релевантните данни в *Приложения* към *План`2*.

За запълване на пропуските в съществуващата информация да се извършат проучвания, полеви наблюдения и научни изследвания там, където това се налага.

Всички карти, предвидени в *Заданието* да бъдат изготвени в ГИС формат, съвместим с форматите, използвани от **МОСВ** и съвместими с Балтийската координатна система CS1970.

1.8 КЛИМАТ

Да се актуализира, прецизира и допълни текста от *План`1*. Да се опишат данни за климатичните промени през последните десетилетия, както и наблюдавани тенденции и прогноза за възможно въздействие в ПП.

1.8.1. Фактори за формиране на местния климат

Да се актуализира и прецизира текста от *План`1* относно:

- местоположение на парка според климатичното райониране на България;
- влиянието на различни елементи върху климата в парка - на релефа и топографското разчленение (надморска височина, релефни форми, изложение), на растителността, на водните обекти (прилежащите язовири Панчарево и Студена) и други;
- да се опишат характерни климатични отклонения, обуславящи местния климат по климатични пояси - нископланински (между 700 и 1100-1200 м н. в.); среднопланински (между 1100-1200 и 1900 м н. в.); високопланински (субалпийски) пояс (между 1900 и 2290 м н. в.).

1.8.2. Елементи на климата

- Температура на въздуха – средни месечни, средна годишна амплитуда и екстремни стойности в табличен и графичен вид;
- Валежи (вертикални, хоризонтални, твърди и течни) и влажност на въздуха, като се представят следните таблици и графики:
  - ✓ *количество валежи* по надморски височини, месечно и годишно изменение на валежите за многогодишен период; среден брой на дните с валежи, средна продължителност на максималния валежен период и други по преценка на изпълнителите за трите климатични пояса;
  - ✓ *абсолютна и относителна влажност на въздуха*;
  - ✓ *индекс на засушаването* по де Мартон $P:(T+10)$, където: P - средна годишна сума на валежите и T - ср. годишна температура на въздуха, по климатични пояси – от особено значение за състоянието на растителността, флората и гъбите в ПП;
  - ✓ *Климатограма по Валтер* (на абсцисната ос се представят годишните месеци, на ординатата се нанасят данните за средните месечни температури на въздуха, както и

средномесечните суми на валежите за многогодишен период по климатични пояси). Да се установи има ли периоди на засушаване по надморска височина;

✓ *Мъгли* – честота, разпределение, периодичност. Да се даде таблица на изменението на годишния брой на дните с мъгла във височина. Да се илюстрират в таблица средните месечни стойности на броя на дните в мъгла, повтаряемостта на броя на случаите с мъгла и др.;

✓ *Снежна покривка* – дебелина, начало, край и продължителност на снежната покривка в дни по климатични пояси.

• Вятър – средна скорост, максимална скорост, преобладаваща посока и др. Локални ветрове. Местни ветрове. Режим на скорост на вятъра. Режим на силните ветрове. Да се представи в текста в подходящ мащаб *Схема* с проявата и посоката на локалните ветрове в ПП. Да се даде подробно текстово описание на фъоновите ветрове;

• Слънчево греене, слънчева радиация - кратко текстово описание и изработване на следните таблици: на месечните и годишни суми на продължителността на слънчевото греене, на повтаряемостта на непрекъснатата продължителност на слънчевото греене по градация, на повтаряемостта на дневните суми на слънчевото греене за Черни връх, на сумарната слънчева радиация в kW/m², на месечните суми на сумарната слънчева радиация (MJ/m²) за последния отчетен период, на сумарната слънчева радиация при средни условия на облачност и др. таблици по преценка на изпълнителите; с начало и край – при възможност по климатични пояси;

• Облачност – балова оценка, месечни и годишни данни, разпределение. Да се представят графично в текста измененията на количеството облачност във височина. Хоризонтална видимост – кратка оценка;

• Вегетационен период – брой на дните с температура над 5°C и 10°C, начало и край на вегетацията, по възможност по климатични пояси за цялата територия на ПП.

Да се анализират общите закономерности и направят заключения, касаещи влиянието на топлинните условия върху развитието на горската, ливадната и пасищната растителност на база на досегашни проучвания върху територията на страната съобразно температурните суми, средномесечните и средногодишните температурни показатели. Да се направи прогноза за очакваното влияние на климатичните промени върху растителността.

Да се приложи методика за моделиране на климатичните промени и представят т. н. Сценарии за климатични промени за региона на ПП „Витоша“. Да се опишат в средносрочен план и представят илюстративно потенциалните минимални и максимални промени в температурата, валежите и в честотата на извънредните събития (ситуации, свързани с глобалните климатични промени – периоди на засушаване, екстремни стойности на температура и валежи, бурни ветрове и др.).

Да се ползва налична информация от *План`1*, данни от метеостанции на НИМХ-БАН и горските станции за дълъг многогодишен период, метеорологични справочници, данни от текущите годишни метеорологични таблици и Статистическия климатичен годишник за България, данни от дендрохронологичния анализ, предвиден за изготвяне към настоящото *Задание* и др.

Да се използват данни от станции както следва:

- В *границите на ПП* - Метеорологична станция „Черни връх“ (2290); „Алеко“ (1743); „Офелии“ (1741); „Ветровала“ (1742);
- *Извън границите на ПП* - София (1113); Баня (1320); Ихтиман (2050); Брезник (2360); Трън (2460).

В План`2 да се представи в резюме текстовото описание, илюстрирано с графики.

В том *Приложения* – обяснения на данните и тенденциите, важни таблици и графики.

В *Сборник Абиотични фактори* да се дадат в подходящ табличен и графичен вид (с обяснения) съвременни данни за елементите на климата, които да обхванат периода 2005-2012 г.

1.9 ГЕОЛОГИЯ И ГЕОМОРФОЛОГИЯ

1.9.1. Геоложки строеж, морфоструктури и морфометрия

Да се актуализира, прецизира и допълни текста от План`1, като се:

- Опишат морфографските типове на територията на ПП „Витоша“;
- Представят основните скални комплекси и техните физико-химични свойства;
- Отрази наличието на рудни и нерудни полезни изкопаеми;
- Установят и посочат основни морфометрични показатели като – средна и абсолютна надморска височина; наклон на терена; експозиция на склоновете; степен на нарязаност на релефа; хоризонтално и вертикално разчленение на релефа; коефициент на интензивност на дълбочинната ерозия.

В *Сборник Абиотични фактори* морфометричните данни да се представят в табличен вид: по височини групи; представянето на видовете разчленения по площ и процентното им съотношение.

1.9.2. Геоморфология на релефа

Да се актуализира, прецизира и допълни текста от План`1, като се:

- Опише морфотектонското и геоморфоложко развитие на планината;
- Извърши морфогенетична подялба (кратко текстово) и таблична подялба в *Сборник Абиотични фактори*;
- Опишат ландшафтно-геоморфоложки типове височинни групи и типове планински геосистеми, представени в ПП „Витоша“. Кратко текстово описание с различни видове оценъчни характеристики. В част *Приложения* да се дадат таблици и графики;
- Опишат генетично и парагенетично еднородните морфосистеми на съвременния релеф и свързаните с тях субсистеми на съвременната глиптогенеза на скалната основа и изветрителната покривка: денудационни и денудационно-акумулационни склонове, денудационни заравнености, билни повърхнини и склонови стъпала, върхове, вододелни гърбища и гребени, долинни дъна и речни тераси. Всичко това да бъде с кратки текстови описания, а в *Сборник Абиотични фактори* – с таблици и графики;

- Посочат местата на активни и в относително стабилизирани опасни геологични явления – срутища, снежни лавини, свлачища, деструкционни процеси, свързани с изветрянето и хипергенната деформация на отделните скални образувания (геофеномени).

В *Сборник Абиотични фактори* да се представят: типове и видове рисков геолого-геоморфоложки явления, свързаните с тях наслаги, техните седиментоложки характеристики (дебелина, морфометрични показатели, литоморфогенетични данни);

- Да се дадат количествени характеристики на акумулационните форми на релефа, свързани със субрецентната и съвременна морфолитогенеза – лавинни конуси и валове, алувиални и пролувиални наносни конуси, срутищни валове и т.н., както и географски данни за тяхното разпространение;

- Да се опишат с кратък текст геоложките феномени с национална и европейска значимост на територията (от проучването „Съставяне на регистър и кадастър на геоложките феномени в България”, възложено от Министерството на околната среда и водите на Геосервиз-4 ООД с договор № 59/28.07.2000 г.);

- Да се проучат антропогенните релефоизменящи процеси от карьерна, минна, пътностроителна и други дейности;

Да се представят в *Приложения*:

⇒ „Карта на скалния фундамент” в М 1:100 000;

⇒ „Карта на релефа” М 1:25000 с отразени хоризонтали /височинно сечение 25 м. оцветено в зависимост от височината на поясите – нископланински (до 1200 м н. в.), среднопланински (1200-1900м н. в.), високопланински (1900 м н. в. и над)/ пещери и специфични скални образувания.

1.10 ХИДРОЛОГИЯ И ХИДРОБИОЛОГИЯ

1.10.1. Хидрология и хидрография

Хидрографска мрежа – реки, извори, езера.

Да се актуализира, прецизира и допълни текста от *План`1*, като се представи основна хидроложка и хидрографска характеристика, включваща: реки, формиращи се на територията на парка; гъстота на речната мрежа; водосборни басейни и техните площи; езера; годишния отток на отделните реки и общо за парка – месечно и годишно разпределение на оттока, фазово разпределение, оценка на водните ресурси във фазите.

Да се използва информация от *Планове за управление на речните басейни в Западнобеломорски и Дунавски район, 2010-2015 г.*

Да се проучат и анализират наличните мониторингови, литературни и други данни и опишат с кратък текст в *План`2* по същество и таблично в *Сборник Абиотични фактори* следните хидрографски параметри:

- Генетична структура на речните води. Да се състави таблица на генетичната структура на водните ресурси в ПП Витоша по височинни пояси през 200 м;

- Водни запаси в снежната покривка – зонирание. Кратка историческа справка за тяхното разпределение и общ сравнителен анализ, който да обхваща и периода 2005-2012 г.;

- Годишен отток – да се даде методика за изчисляване на годишния отток, да се даде таблица на естествените водни ресурси по височинни пояси, да се даде таблица на разпределението на оттока в главните реки на територията на ПП „Витоша“ (ако такава

информация е налична), таблици на разпределение на месечния и годишния отток. Фазово разпределение на речния отток. Типология на фазовия режим;

- Минимален отток – исторически данни. Таблица на гарантираните водни ресурси на Витоша по височинни пояси. Таблица на физикогеографските и хидроложки характеристики на реките в района.

1.10.2. Хидрохимия

Да се актуализира, прецизира и допълни текста от План`1, като се направи хидрохимична оценка на водите, определени по стандартизирани методи по показатели: киселинност; разтворен кислород; общ сух остатък; неразтворени вещества; перманганатна окисляемост; биохимична потребност от кислород; амониев и нитратен азот; фосфати; тежки метали; иригационен коефициент; твърдост на водата; температура; други.

Отделно да се проучат и карстовите извори на територията на ПП – дебит; температура; обща минерализация.

Пробите за анализ на основните водни течения да се вземат на пресечната точка с границите на ПП.

Резултатите от анализа да се коментират с кратки обяснителни текстове в План`2.

Аналитичната част, представяща събраната и обобщена информация, продукти и документи да се включи в *Сборник Абиотични фактори*.

1.10.3. Хидробиология

Да се проучи и установи минималния воден отток след основните водохващания, необходим за поддържането на жизнестта и възобновителните способности на речните местообитания, флората и фауната.

Да се даде информация за начина и метода на текущ контрол на минималния воден отток.

Да се определят гарантираните водни количества, разположени под водохващанията.

Да се даде информация за месечния обем на използваните водни ресурси от водохващанията в парка;

Да се направи прогноза за влиянието на климатичните промени върху водните ресурси.

Да се характеризира мътността на основните реки - г/м³.

В том *Приложения*:

Да се посочи в табличен вид площното разпределение на главните водосбори по басейни – Дунавски басейн, Западноромански (Егейски) басейн;

В табличен вид да се дадат резултатите от анализите на водните проби;

⇒ Да се изготви *«Хидрографска карта»* в М 1:25 000, на която да се очертаят водосборите на по-значителните водни течения (площно оцветени); реки, извори, езера, мочурища и др.

Да се покажат съществуващи хидротехнически съоръжения (водохващания, водопроводни системи, водоеми, каптажи, пречиствателни съоръжения, канализационна мрежа и др.).

1.11 ПОЧВИ

1.11.1. Разпространение и характеристика на почвите

Да се актуализира, прецизира и допълни текста от *План`1*, като се извърши класификация на почвените типове в парка съгласно World Reference Base for Soil Resources или еквивалентна на нея, като се съгласува и със съществуващата българска класификация.

Да се определи разпространението на типовете и подтиповете почви в ПП „Витоша“ по площ и тяхното процентно съотношение; по надморска височина и доминиращи изложения (слънчеви и сенчести).

Да се опишат определения, генезиса и разпространението на основните типове и видове почви в ПП.

Да се опишат основните типове и видове почви в ПП, като се даде информация за техния генезис и факторите, които обуславят тяхното разпространение.

Да се направи характеристика на почвените различия в района на Парка, като се даде информация за:

- Почвен профил;
- Механичен състав и структура;
- Плътност и порьозност;
- Водни свойства;
- Съдържание на хумус;
- Запазеност с хранителни вещества – NPK и карбонати;
- рН на почвения разтвор във H_2O и $CaCl_2$;
- Съдържание на тежки метали и др.

Да се подготви кратък текст с обобщените изводи. Описанието да включва диаграми, графики, таблици и др.

1.11.2. Почвени процеси

Да се актуализира, прецизира и допълни текста от *План`1*, като се определят главните фактори за развитие на почвените процеси, както и спецификата за почвите от парка. Да се посочат тенденциите в изменението на почвените процеси, особено в последното десетилетие, а също и заключенията и тенденциите при замърсяване на почвите.

Да се установят и опишат ерозионните процеси на територията на ПП по вид и степен.

Да се посочат съществуващи противоерозионни съоръжения и тяхното състояние.

Да се направи характеристика на почви, засегнати от пожарите.

Да се подготви кратък текст с обобщените изводи. Описанието да включва диаграми, графики, таблици и др.

В *Приложения* да се дадат:

Аналитичната част, представяща събраната и обобщена информация, продукти и документи, да се включи в *Сборник Абиотични фактори*.

- ⇒ Да се представи «*Карта на почвите*» в М 1: 25 000, в която да се отразят видовете почви, площите на засегнатите от ерозия почви и тяхната степен, диаграми за процентно участие на видовете почви към общата площ.

БИОЛОГИЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА

За актуализиране на раздел *Биологична характеристика* е необходимо да бъдат проучени и отразени в План`2:

- Настъпилите промени във видовия състав на биологичните групи, в степента на тяхната застрашеност и на въздействието на природните и антропогенните фактори върху тях в парка и прилежащите територии, в статуса на популациите и на техните местообитания;
- Промени в приоритетите за опазване на видове и местообитания;
- Нови параметри и информация от биологията на видове, групи от видове, ценози и типовете природни местообитания, за чието дългосрочно опазване паркът играе ключова роля в международен и/или национален план;
- За запълване на пропуските в съществуващата информация Изпълнителят трябва да извърши собствени проучвания, полеви наблюдения и/или научни изследвания.
- Да се разработят карти с приоритетни зони за опазване на видове и местообитания и с концентрация на защитени видове, отделно за флора и растителност и за фауна, на територията на ПП.

*Забележка: Изпълнителят съгласува с Възложителя обхвата, методиките и конкретните райони /места на ограничените проучвания (картиране и инвентаризация) на видове, посочени по-долу в Раздел *Биологична характеристика*.

1.12 ЕКОСИСТЕМИ И БИОТИПИ (ПРИРОДНИ МЕСТООБИТАНИЯ)

Да се прилага екосистемен подход за изучаване и опазване на биологичното разнообразие.

Да се разработи обща класификация на екосистемите (био-гео-ценозите).

Да се направи описание на екологичния статус на различните типове растителни съобщества – естествени, поддържани, изкуствени насаждения, съобщества на неместни видове, в съответствие с предварително определени характеристики, критерии и индикаторни видове.

Да се актуализира, прецизира и допълни текста от План`1 относно природните местообитания.

Да се посочат приоритетните за опазване местообитания, съгласно стандартния формуляр на ЗЗ „Витоша“ с код BG0000113.

След получаване на резултатите/продуктите по проект "Картиране и определяне на природозащитно състояние на природни местообитания и видове – Фаза I", те да се приложат към Сборник „Биологична характеристика“. В описателната част на План`2 да се включи кратък текст.

Да се приложи и информацията за резерватите.

1.12.1. Да се посочи класификация на природните местообитания по EUNIS (Европейска информационна система за природата).

Да се определят два височинни трансекта /по северни и южни склонове/, по тях детайлно да се отразят/отчетат във височина природните местообитания и последните инвентаризират с цел залагане на мониторинг на промените в климата. Да се приложат съответните координати на трансектите, за последващо отразяване в ГИС.

1.12.2. Да се посочат типовете природни местообитания, съгласно Приложение 1 на ЗБР.

Към част Приложения да се приложи Списък „Природни местообитания в ПП „Витоша“ с отразени типовете природни местообитания - код и наименование на типа природно местообитание, съгласно Приложение №1 на ЗБР.

1.12.3. Да се посочи баланса по местообитания - процентно покритие на природното местообитание спрямо общата площ на парка, степен на представителност, приоритетност за опазване, относителна площ или площта от парка, покрита от дадения тип местообитание, отнесена към общата площ от националната територия, покрита от този тип местообитание.

1.12.4. Да се посочи благоприятния природозащитен статус на природните местообитания, съгласно Приложение 1 на ЗБР - степен на опазване на структурата и функциите на дадения тип природно местообитание и възможности за възстановяване, цялостна оценка на стойността на парка за опазването на дадения тип природно местообитание. Да се направи сравнителен анализ на площите от картирането на природните местообитания, направено от ДПП „Витоша“ с данните от проект „Картиране и определяне на природозащитното състояние на природни местообитания и видове – фаза I”

1.12.5. Да се оцени функционалната връзка между местообитанията в парка и тези в защитени зони от «Натура 2000».

Да се посочат мерки за осигуряване на оптимална взаимовръзка и опазване на местообитанията и видовете.

⇒ Да се представи в Приложение «Карта на екосистемите, приоритетни местообитания и видове» в М 1:10 000

1.13 РАСТИТЕЛНОСТ

1.13.1. Класификация на растителността

Описанието на растителността да се направи основно по литературни източници, както следва:

- Да се извърши класификация на растителността на ранг формация по Бондев, 1991 (Растителността на България), като се посочи принадлежността на формациите към типовете местообитания от EUR 27/Приложение 1 на ЗБР;

- Описание и разпространение в ПП „Витоша“ на главните растителни групи, като се посочат кодовете по EUR 27/Приложение 1 на ЗБР и по EUNIS. Да се състави сравнителен анализ на съвместимостта и припокриването на местообитанията по отделните класификации;
  - Да се класифицира горската растителност, съгласно класификационната система European forest types Categories and types for sustainable forest management reporting and policy, публикувано в ЕЕА Technical report No 9/2006 на Европейската Агенция по околна среда;
  - Да се отразят резултатите от реализирани проекти на територията на ПП „Витоша“, както следва:
    - Проучване на приоритетни за опазване растителни съобщества: крайречни, торфища и преовлажнени терени, тревни съобщества върху варовик;
    - Идентифициране и картиране на тревни и храстови местообитания от Директива 92/43/ЕЕС във високопланинската и горската зона на ПП „Витоша“;
    - Проучване на възобновителните процеси във ветровалните петна на Витоша и препоръки за природосъобразното им и устойчиво управление;
    - Оценка степента на увреждане на тревната покривка и мерки за подобряване на състоянието по ски писта „Витошко- лале“;
    - Оценка на влиянието на изкуствения сняг върху тревната растителност;
    - Проучвания във връзка с борбата срещу корояда-типограф (*Ips typographus* L.) и възстановяване на засегнатите от него смърчови гори;
    - Ограничаване инвазията на *Fallopia japonica* в букови местообитания;
    - Възстановяване на крайречни гори по поречието на реките Струма и Куртова;
    - Проведено картиране на храстови съобщества, приоритетни за Европейската общност съгласно Директивата за хабитатите в субалпийския пояс на ПП „Витоша“. Изследването установява 5 типа храстови природни местообитания, включени в Директива 92/43/ЕЕС;
    - Реализирано е проучване на приизворните торфища на територията на ПП „Витоша“, както и на проучване на мъховете и висшите растения в сфагновите торфища. Влаголюбивата растителност е обособена в три асоциации, включително и тази на типичните торфища, която се отнася към хабитат от Приложение I на Директива 92/43 на ЕС 7140 „Преходни блата и плаващи подвижни торфища“. Идентифициран е и приоритетен за опазване според същата директива хабитат 91D0 „Мочурни гори“;
    - Проучени крайречни съобщества в ПП „Витоша“. Установен е дендрологичия им състав, както и състава и разпределението на съобществата по вертикалния профил на основните Витошки реки. За изпълнението му са извършени следните дейности: проучване на крайречните съобщества по реките Добри дол, Струма, Матница, Танчовица, Владайска, Боянска, Драгалевска, Стара река, Янчовска, Бистришка, Куртова;
    - Реализиран проект за проучване на горскоплодните видове в южните части на ПП „Витоша“. В резултат от проекта е проучено разпространението на горскоплодните дървесни и храстови видове в основните речни долини по южните склонове на Витоша. Изследването обхваща участъци от долините на реките Кладнишка, Матница, Струма, Добри дол и Живата вода;
    - Изследване на състоянието на планинския явор (*Acer heldreichii* Orph. ex Boiss) на територията на ПП „Витоша“. Направено е проучване на разпространението и състоянието на вида на територията на парка и са отправени препоръки за бъдещето му управление от страна на дирекцията на парка;

➤ Проект „Картиране на природни местообитания и свързаните с тях синтаксони в Боснешкия карстов район на територията на ПП „Витоша“. Фитоценологична роля на популациите от лечебни растения в този район”;

- Проект на ДПП „Витоша“ - „Разработване на система от постоянни пробни площи за представителни видове и местообитания и територии за установяване на антропогенното въздействие върху тях“;

- Проект на ДПП „Витоша“ – „Устойчиво управление на торфищата във връзка с опазване на биоразнообразието, въглеродния баланс и промените на климата, както и състоянието на природни местообитания 7140 и 91D0 и преходи между тях“;

- Проект на ДПП „Витоша“ – „Опазване и възстановяване на засегнати и увредени местообитания (91D0 „Мочурни гори“, 91E0 „Алувиални гори с *Alnus glutinosa* и *Fraxinus excelsior*“; и 9410 „Ацидофилни гори от *Picea* в планинския до алпийския пояс“);

- Проект на ДПП „Витоша“ – „Подобряване състоянието на 6 типа природни местообитания. Избраните природни местообитания са от най-уязвимите и чувствителни към човешка намеса – горски местообитания и пещери;

- Да се отрази и характеристиката за резерватите;

- Да се направи обща оценка на влиянието на климатичните промени върху тревната, храстовата и дървесната растителност и да се посочат мерки за смекчаване на въздействието и адаптиране.

1.13.2. Характеристика на горско-дървесната растителност

Да се актуализира, прецизира и допълни характеристиката на горско-дървесната растителност в текста от *План`1*.

Исходна информация при характеристиката на горско-дървесната растителност да бъдат резултатите от инвентаризациите на горските територии на съответните ДГС „София“, ДЛС „Витошко-Студена“ и ГИС базата данни в ПП „Витоша“, както следва:

- Използване и актуализиране на резултатите от горските територии за ДЛС „София“, ДГС „Витошко-Студена“;

- Извършване на нова инвентаризация за част от териториите, в които са извършвани мероприятия през ревизионния период;

- Да се извърши актуализация на типовете месторастения, съгласно действащата нова Класификационна схема (2011 г.);

- Отразяване на инвентаризацията на резерватите;

- Теренни проучвания.

Новата инвентаризация да се изпълни в съответствие със ЗГ, *Наредба за инвентаризация и планиране в горските територии*. При инвентаризацията да се използват данните от теренните проучвания на биологичното разнообразие по настоящото задание.

1.13.3. Резултатите от инвентаризацията и актуализацията на ГТ да съдържа:

- Обяснителна записка;

- Таксационни описания – с отразени (освен задължителните) данни за: типа ландшафт, природното местообитание, флористични и фаунистични видове със защитен статут, точкови обекти (табели, малки архитектурни елементи, чешми и др.);

- Картен материал:
  - ⇒ „Схема на картните листове“ в подходящ мащаб;
  - ⇒ „Карта на типовете месторастения“ в М 1:25 000 (съгласно приета нова Горска типология, 2011г.);
  - ⇒ „Карта на насажденията и земеделските земи“ в М1:10 000, съдържаща: преобладаващ дървесен вид в цвят, класове на възраст с шрих, пълнота с арабски цифри, бонитет с римски цифри, защитен вид с условен знак. При площ на подотдела по-малка от 2 ха, цифрите за пълнота и бонитет не се надписват. Същата карта да съдържа населените места, техните землищни граници, границите на ДЛС, ДГС, РДГ и др. по преценка;
  - ⇒ „Карта по насоки за мерки и дейности за горско-дървесната растителност и за трайно ползване на земеделските земи“ в М 1:25 000;
  - ⇒ „Карта на здравословното състояние на горите“ в М 1:25 000 – да се отразят насажденията, увредени от корояди по степен на увреденост и динамика на развитие на процеса;
  - ⇒ „Карта на засегнатите от пожари територии“ в М 1:25 000 (съобразена с изискванията на Наредба № 8 от 11.05.2012 г. за условията и реда за защита на горските територии от пожари).

В текста на План`2 да се приложат в табличен вид/диаграми със следната информация:

- Разпределение на дървесните видове по площи и процентното им съотношение;
- Разпределение на дървесните видове по класове на възраст по площ и процентното им съотношение;
- Разпределение на дървесните видове по произход, вкл. неместни и чуждоземни и процентното им съотношение;
- Разпространение на инвазивни видове;
- Разпределение на дървесните видове по бонитет и площ и изчисляване на средния бонитет;
- Разпределение на дървесния запас по дървесни видове и класове на възраст;
- Разпределение на общата горска площ по вид на горите;
- Разпределение на залесената площ по дървесни видове и класове на възраст;
- Разпределение на залесената площ по видове гори, класове на възраст и пълноти.

Да се запази съществуващото разделяне на гората на отдели и подотдели с изключение на подотделите, в които са настъпили сериозни изменения и неустроените гори, като номерацията допълва съществуващата и се избягва дублиране на отдели и подотдели.

Да се анализира и при необходимост предложи ново административното деление на територията на охранителни и паркови участъци, а при запазване на съществуващото – да се запази и тяхната номерация и наименование.

Описаните материали да се оформят в Сборник „Характеристика на горските територии и горска инвентаризация“, отделно за ДГС „София“ и ДЛС „Витошко-Студена“ в Приложение към План`2.

Събраната информация (базата данни) да се представи в база данни - формат XLS и/или DBF и да се интегрира с ГИС системата на ПП „Витоша“.

1.13.4. Да се направи обобщена характеристика на горско-дървесната растителност, илюстрирана в подходящ графичен и табличен вид.

Исканите таблици да бъдат съобразени с отчетните формуляри 1 до 7 ГФ:

- Разпределение на залесената площ по видове насаждения и бонитети;
- Разпределение на дървесните видове по площ, запас и процентното им съотношение;
- Разпределение на видовете насаждения по произход, включително и процентното им съотношение;
- Разпределение на залесената площ по видове на насажденията и класове на възраст и пълнота.

Данните да бъдат представени за цялата територия, в т.ч. за всяко ДГС, ДЛС, в т.ч. по видове собственост.

1.13.5. Да се извърши стъблен и дендрохронологичен анализ

Провеждането на дендрохронологичен анализ на проби от различни видове дървета на територията на ПП „Витоша“, чрез които да се анализира динамиката на прираста и да се идентифицират стресовите периоди.

Аналитичната част, заедно с отчетите за научните изследвания и проучвания, събраната и обобщена информация и др. продукти и документи да се дадат към *Сборник „Биологична характеристика“*.

1.14 ФЛОРА

Да се актуализира, прецизира и допълни в кратък текст общата информация за флората от *План`1*.

Да се допълнят и актуализират Списъците на установените видове в ПП „Витоша“ и се отрази техния консервационен статут.

За актуализирането на текста да се използват данни от мониторинга на флората, налични в ДПП „Витоша“.

За актуализиране на описателната част да се използват: информацията за флората на планината с данните, събрани от парковата администрация и от научни публикации за периода на изпълнение на ПУ 2005-2014 год., както следва:

- ✓ Проучване на отделни организмови групи: гъби, лишей, водорасли, мъхове;
- ✓ Проучване и подпомагане популациите на редки и застрашени видове растения;
- ✓ Възстановяване находището на алпийския повет, подпомагане популациите на планинския явор и на тиса;
- ✓ Ежегоден мониторинг на редки и защитени растителни видове.

Да се представи в текстови вид обща кратка информация за флората. Описанието да включва:

- Богатство на таксоните;
- Брой на установените видове по таксономични групи;
- Обща информация за видове с консервационен статус – по българското и международно законодателство (*Конвенции, Директиви* и др.), Червени списъци на видове в България, Червен списък на застрашените видове /IUCN Red List of Threatened Species/ и др.
- Обща информация за ендемизъм на видовете - локални, български, балкански и суббалкански ендемити;
- Обща информация за реликтните видове;

- Видове, които трябва да бъдат обект на специални мерки и причините за това;
- Икономически ценни видове;
- Пропуски в познанието;
- Друга, по преценка – особености, тенденции;
- Диаграми, графики, таблици към текста, илюстриращи установените таксони по групи

Общи изисквания за всяка група/ таксон в описателната част:

- Да се посочи степента на проученост за всяка група;
- Видовете и подвидовете да се изписват с българско (ако съществува) и с латинското им име;
- Да се посочват видовете - предмет на специални мерки на управление и опазване, причините за това и необходими мерки;
- Да се оцени влиянието на климатичните промени върху флората. Да се посочат най-застрашените таксони и мерки за смекчаване на въздействието.

⇒ Да представи „Карта на Флората” в М 1:25 000

1.14.1. Низши растения

Да се актуализира, прецизира и допълни текста за нисшите растения от План`1, съгласно горните изисквания и бъдат представени поотделно за:

1.14.1.1. Водорасли

Да се отрази информацията от реализиран проект от ДПП „Витоша“ – „Проучване на биоразнообразието на водораслите на територията на ПП „Витоша“ - в изследваните водосбори на реките Бистришка, Боянска и Струма.

Да се извърши проучване на водораслите на територията на ПП „Витоша“ при извори, чешми, изкуствените водоеми.

1.14.1.2. Лишеи

Да се отразят резултатите от завършен проект за таксономично, хорологично и екологично проучване на лишеите в ПП „Витоша“.

1.14.2. Гъби

Да се актуализира, прецизира и допълни текста за гъбите.

За посочени от ДПП „Витоша“ видове гъби, да се извърши ограничено проучване (картиране и инвентаризация), съпроводено с кратко описание състоянието на ресурса. Да се предложат мерки за тяхното опазване и/или възстановяване. В описателната част да се включи кратко резюме.

Да се съставят:

- Списък на всички установени и описани гъби с техния консервационен статут – към Част *Приложения*;
- Актуализиран Червения списък на гъбите от План`1 – към Част *Приложения*;

⇒ Картен слой на „Разпространение на проучените видове гъби” в „Карта на Флората”.

1.14.3. Висши растения

Да се актуализира, прецизира и допълни текста за висшите растения от План`1.

За видовете висши растения (витошко лале (*Trollius europaeus*), самодивско лале (*Lilium jankae*), златиста кандилка (*Aquilegia aurea* Kern.), нарцисовидна съсънка (*Anemone narcissiflora* L.), сърцелистен тайник (*Listera cordata* (L.)), росянка (*Drosera rotundifolia* L.), петлюга (*Pinguicula balcanica* Casper) да се извърши картиране и инвентаризация на находищата. Картирането и инвентаризацията да се извърши по литературни данни, библиографски справки и други налични проучвания, картирания и инвентаризации, включително и теренно събиране на данни.

Да се отразят резултатите от проект на ДПП „Витоша“ - Подобряване състоянието на 4 целеви растителни вида - петгичинковата върба (*Salix pentandra* L.), мушмуловидната скоруша (*Sorbus chamaemespilus* (L.) Crantz) - и двата вида с ограничено разпространение и недобро генеративно състояние, жълтата тинтява (*Gentiana lutea*) и елвезиевото кокиче (*Galanthus elwesii* Hook).

Да се предложат мерки за тяхното опазване и/или възстановяване.

Да се отразят резултатите от мониторинга на пробните площи с находища на 8 вида висши растения от приложение 3 на НСМБР: *Drosera rotundifolia*, *Gentiana lutea*, *Primula deorum*, *Epipactis palustris*, *Trollius europaeus* и *Lilium jankae*, *Salix pentandra* и *Arctostaphylos uva-ursi*.

Да се отразят резултатите от ежегодния мониторинг в избрани пробни площи на 4 консервационно значими растителни вида в района на Боснешки карстов район: *Adonis vernalis*, *Pulsatilla montana*, *Fritillaria orientalis* и *Anemone sylvestris*.

Да се отрази информацията от осъществено микологично проучване на ПП „Витоша“; Както и на резултатите от осъществено проучване на редки и консервационно значими видове мъхове в ПП „Витоша“.

Да се извърши проучване и картиране на посочените инвазивни чужди видове (Приложение). Да се предложат мерки за ограничаване на тяхното въздействие върху естествените екосистеми и местни видове.

Картирането да се извърши по литературни данни, библиографски справки и други налични проучвания, картирания и инвентаризации, включително и теренно събиране на данни, специално за изготвяне на План`2.

Да се разработят следните картни слоеве в ГИС:

- ⇒ Разпространение на изследваните видове – отразени върху „Карта на Флората“
- ⇒ Разпространение на инвазивни (неместни) видове – отразени върху „Карта на Флората“.

Да се съставят в Част Приложения:

- Списък на установените видове висши растения в ПП „Витоша“;
- Списък на видовете висши растения с консервационна значимост;
- Списък на приоритетните за опазване видове висши растения.

1.14.4. Лечебни растения

Да се извършат теренни проучвания и се опишат естествените находища на лечебните растения (с предимство се включват разпространените в района видове лечебни растения - обект на стопанско ползване, както и лечебни растения под специален режим на опазване и

ползване или представляващи интерес по причини от природозащитен или научен характер), които да включват:

- Местоположение;
- Граници, размери, собственост;
- Приблизителна оценка на възможностите за ползване за стопански цели;
- Условия на местообитанието;
- Състояние на популациите;
- Мерки за опазване на находищата.

Да се съставят към Част *Приложения*:

- Списък на установените лечебни растения в парка и тяхната консервационна значимост;
- Списък на консервационно значимите видове с висока степен на антропогенен риск – разположени край пътища, в места на ползване на ресурси, в места на интензивна паща, в места на прогресивна ерозия;
- Да се посочат аргументирано видовете, които трябва да бъдат обект на специални мерки за опазване;

⇒ Да представи *Картен слой на лечебните растения* в „*Карта на Флората*”

1.14.5. Да се извърши анализ на тенденциите в разпространението на сибирската (*Jniperus sibirica*), обикновената (*Jniperus communis*) и ниската (*Jniperus pygmaea*) хвойна (източници – аерофотоснимки и картен материал, налични в ДПП „Витоша“, литературни данни, библиографски справки и др. налични проучвания).

Аналитичната част, заедно с отчетите за научните изследвания, събраната и обобщена информация и др. продукти и документи за флората да се приложат към *Сборник Биологична характеристика*.

1.15 ФАУНА

Да се актуализира и прецизира в кратък текст общата информация за фауната от *План`1*.

Да се допълни информацията за фауната на планината с данните, събрани от парковата администрация и от научни публикации за периода на изгълнение на ПУ 2005-2014 год.

Да се актуализират данните за целеви видове за опазване и мониторинг;

Да се отразят резултатите от проекти на ДПП „Витоша“ по подобряване състоянието на 3 групи животни и пещерите, като уязвимо местообитание. За три групи животни (бозайници, безгръбначни и риби) се очаква да се подобрят качествата на популациите – червен аполон (*Parnassius apollo*), главоч (*Cottus gobio*), мечка (*Ursus arctos*).

Да се посочат целевите видове, защитени по „Натура 2000” на територията на ПП „Витоша“.

Да се оцени влиянието на климатичните промени върху фауната. Да се посочат най-заstraшените таксони и мерки за смекчаване на въздействието.

Да се посочат аргументирано видовете, които трябва да бъдат обект на специални мерки.

Да се даде списък на инвазивните видове животни и оценка на тяхното влияние върху стабилността на съответните ценози.

Да се дадат в *Приложение* Списъци с всички установени видове.

⇒ Да се изготви „Карта на фауната” М 1:25 000 съдържаща местообитанията на застрашени животински видове и миграционни коридори на застрашени представители на орнитофауната.

Описанието на фауната в План`2 да следва същите общи изисквания за флората, като се представят поотделно за:

1.15.1. Безгръбначни животни

При актуализиране на текста от План`1, да се използват резултатите/продуктите за видовете безгръбначни животни по национален проект „Картиране и определяне на природозащитното състояние на природни местообитания и видове – фаза I”.

Списъкът на безгръбначните животни да се представи по таксони, като видовете с консервационен статут се посочат отделно.

Да се извърши инвентаризация на ендемитите, реликтите и редките стенобионтни видове.

Да бъде направено отделно проучване на пещерните безгръбначни – троглофили, троглоксени и троглобионти, които да бъдат приложени в отделни списъци за най-важните пещери на територията на Парка.

Проучване на Боснешкия карстов район за установяване на разпространението, числеността и конкретните заплахи за ендемитите и троглобионтите, за числеността и състоянието на популациите от най-редките видове. Допълване и актуализиране на списъка с видове. Установяване на негативните въздействия от страна на пещерниците и туристите, проникващи в пещерата Духлата.

Събиране на базова информация за видовия състав по зони в пещера Духлата и предложения за мерки за опазване във връзка с потенциалното благоустрояване чрез временно залагане на капани в стационарни точки по потенциалното трасе за благоустрояване, изследване и приоритизиране на заплахите, мерки за ефективно опазване и контрол на въздействията, предложения за зонироване на пещерата.

1.15.2. Гръбначни животни

За актуализирането на текста от План`1, да се използват данни от мониторинг на фауната, налични в ДПП „Витоша“ и резултатите/продуктите за видовете гръбначни животни по национален проект „Картиране и определяне на природозащитното състояние на природни местообитания и видове – фаза I”.

Да се актуализира Списъка на установените видове гръбначни животни с техния консервационен статут – към Част *Приложения*.

Да се актуализира Списъка на приоритетни за вземане мерки за видове от гръбначната фауна. Да се направят препоръки за мерки за тяхното опазване.

1.15.2.1. Рибни (сладководна ихтиофауна)

Да се актуализира, прецизира и допълни текста, представящ рибите. При актуализиране на текста да се използват резултатите/продуктите за главоча по национален проект „Картиране

и определяне на природозащитното състояние на природни местообитания и видове – фаза I”, както и от ДПП „Витоша“.

Да се извърши картиране и инвентаризация на популациите на балканската пъстърва. При проучването да се установи и опише наличието на неместни видове риби (американска пъстърва и др).

Да се предложат мерки/методи за отстраняване на неместните (интродуцирани) видове риби.

Резултатите от инвентаризацията да се приложат към *Сборник Биологична характеристика*.

В текстовата част да се включи кратко описание на състоянието на видовете.

В *Приложения* да се включи списък на видовете риби и тяхната консервационна значимост.

1.15.2.2. Земноводни и влечуги

Да се актуализира, прецизира и допълни текста за земноводни и влечуги.

При актуализиране на текста да се използват резултатите/продуктите за видовете по национален проект „*Картиране и определяне на природозащитното състояние на природни местообитания и видове – фаза I*”.

Да се извършат проучвания на важни от консервационна гледна точка видове земноводни и влечуги в ПП „Витоша“, които да запълнят липсващата детайлна информация за разпространението на отделните видове, както и за състоянието и параметрите на популациите им. Да се определят всички актуални заплахи и въздействия по отношение на тези видове, както и да се предложат мерки за решаването на този проблем.

Да се извършат проучвания на ключови за ПП „Витоша“ видове земноводни и влечуги, както следва: Алпийски тритон (*Ichthyosaura alpestris*), Малък гребенест тритон (*Lissotriton vulgaris*), Южен гребенест тритон (*Triturus karelinii*), Шипоопашата сухоземна костенурка (*Eurotestudo hermanni*), Усойница (*Vipera berus bosniensis*), чрез прилагане на актуални, неинвазивни методи (радиотелеметрия, изкуствени укрития, живоловни капани и др.) с цел събиране на максимален обем информация.

В *Приложенията* да се включи списък на видовете (земноводни и влечуги) в ПП и тяхната консервационна значимост.

1.15.2.3. Птици

Да се актуализира, прецизира и допълни текста за птиците.

За актуализирането на текста да се използват резултатите/продуктите за птиците по национален проект „*Картиране и определяне на природозащитното състояние на природни местообитания и видове – фаза I*“, налични в ДПП „Витоша“.

Да се приложат резултатите от извършено картиране на дневните грабливи птици и изследване на орнитофауната в ПП „Витоша“.

Продуктите от проучването да се приложат в Сборник *Биологична характеристика*.

Да се предложат специфични дейности за тяхното опазване и/или възстановяване.

В *Приложение* да се включи списък на видовете птици в ПП „Витоша“ и тяхната консервационна значимост.

1.15.2.4. Бозайници

Да се актуализира, прецизира и допълни текста, представящ бозайниците по групи.

За актуализирането на текста, подготовката на докладите и разработване на картните слоеве да се използват и данни от мониторинг на бозайниците, за периода 2005-2013 г., налични в ДПП „Витоша“, приети Планове за действие за опазване на видове и др., включително резултатите/продуктите от национален проект „*Картиране и определяне на природозащитното състояние на природни местообитания и видове – фаза I*“.

Да се отразят постигнатите резултати по интродукцията на балканската дива коза и възстановяване и стабилизиране на популацията на лалугера на територията на ПП „Витоша“.

Да се отразят резултатите от реализацията на проект за проучване на дивата котка на територията на ПП „Витоша“

Отделно да се опишат видовете прилепи – пещерни и непещерни, като бъде изготвен списък на най-значимите пещери на територията на парка – местообитания на прилепни колонии.

Да бъдат определени и приложени в списък най-важните от биоспелеологична гледна точка пещери.

Да бъдат направени характеристики на числеността, динамиката и разпространението на популациите на видовете прилепи.

Да бъде приложена и характеристиката за резерватите.

Да се предложат специфични дейности за тяхното опазване и/или възстановяване.

В *Приложенията* да се включи списък на видовете бозайници в ПП и тяхната консервационна значимост.

На базата на популационния принцип на управление на едрите бозайници да се извърши проучване и анализ на връзката на парка със съседните територии, вкл. миграционни коридори.

С цел обособяването на компактни територии с висока консервационна значимост, вкл. проучването и определянето на биокоридори между резерватите, да се проучат и предложат територии от парка (по налична информация и обособено на терен) с най-компактни комплекси. При разработване на предложението да се приложат:

- Списък на сгради и съоръжения в съответните райони и в близост до тях и мерки за ограничаване на негативното им влияние, както и мерки за подобряване на средата в обхвата на взаимно влияние;
- План за пренасочване на ползванията на природни ресурси (ако съществуват такива) към други райони;
- Списък на сгради и съоръжения в близост до сформирания комплекс, с територии на влияние, с граници и площ и набелязване на мерки за хармонизиране на влиянията;

Да се съставят, както следва:

- Доклад за състоянието на едрите бозайници – да се опише състоянието на едрите бозайници, вкл. тенденции, заплахи, мерки за опазване/поддържане на популациите за периода 2005-2013 - към *Сборник Биологична характеристика*;
- Доклад за състоянието на европейския лалугер - да се опише състоянието на вида за периода 2005-2013, вкл. тенденции, заплахи, мерки за опазване/поддържане на популациите - към *Сборник Биологична характеристика*;
- Доклад за състоянието на дивата котка – анализ и резултати от реализацията на проект „Установяване на находищата на дивата котка (*Felis silvestris*) на територията на Природен парк „Витоша” с цел набелязване на мерки за опазването им“.

Да се дадат териториите на:

- ⇒ *Разпространение на европейския лалугер* (2005-2013 г.) – картен слой в „*Карта на фауната*” ,
- ⇒ *Разпространение на балканската дива коза* (2005-2013 г.) – картен слой в „*Карта на фауната*” ,

Аналитичната част, заедно с отчетите за научните изследвания и проучвания, събраната и обобщена информация, продукти и документи за фауната се прилагат към *Сборник Биологична характеристика*.

При предаване на продуктите/резултатите от теренните проучвания на видовете, посочени в приложенията на Техническата спецификация Изпълнителят предоставя на Възложителя снимков материал (в цифров вид) на целевите видове, както следва:

- За растителните видове - не по-малко от 3 бр. снимки на вид и 3 бр. снимки на неговите местообитания.
- За животинските видове - не по-малко 3 бр. снимки на неговите местообитания.

КУЛТУРНА И СОЦИАЛНО-ИКОНОМИЧЕСКА ХАРАКТЕРИСТИКА

1.16 ПОЛЗВАНЕ НА ТЕРИТОРИЯТА И СОЦИАЛНО-ИКОНОМИЧЕСКИ АСПЕКТИ

Да се актуализира, прецизира и допълни културната и социално-икономическа характеристика от *План`1*.

Да се актуализира: брой население, възрастова и образователна структура и демографски процеси.

1.16.1. Население и демографска характеристика (включително трудова заетост и образователна структура) на населените места, чиито землища попадат в границите на Парка.

Да се направи характеристика на структурата и тенденциите на трудовата заетост след 2005 г. на населението на селищата, които граничат с ПП.

Да се опишат настоящите дейности на населението, свързани с ПП и с развитието на туризма в района (ресторантьорство и хотелиерство, къщи за гости, занаяти, сувенирни центрове, анимационно-дегустационни пунктове, планинско водачество и др.) и опазването и поддържането на Парка. Да се извърши проучване за всеки вид дейност, да се посочи броя на хората, ангажирани с тях, сезонно или целогодишно. Териториално да се обособят зоните за горните дейности, както и зоните на взаимно проникване на природа и човешка намеса, които да се дадат в табличен вид.

1.16.2. Селищна мрежа

Да се проучат актуалните градоустройствени решения за населените места и вилните зони по границите на Парка.

⇒ Да се представи в Приложение *«Карта на селищните образувания и вилни зони, намиращи се на територията на ПП "Витоша"»* (да се актуализират границите) или в съседство М1:50 000

1.16.3. Техническа инфраструктура, застроени площи и сгради.

Да се допълни съществуващата информация и опише кратко в текста (табличен вид) наличната Техническа инфраструктура, застроени площи и сгради въз основа на данни от инвентаризация на терен и по документи.

Предмет на инвентаризация и обследване са:

1.16.3.1. Електрификация, водоснабдяване и канализация, топлоснабдяване и газификация. Да се посочат трасетата, сервитути, СОЗ, законов статут и собственост.

- Електрификация (всички видове), в т.ч. мини ВЕЦ за нуждите на обекти в парка;
- Електропроводи на територията на парка;
- Водоснабдяване: разположение и брой на водохващания, водопреносни мрежи, водохранилища и др. Да се опишат водохващанията според предназначението им:

- за производство на електрическа енергия;
- за питейно битово водоснабдяване извън ПП (да се опишат основните характеристики на разрешителните за водоползване, да се опишат изградените водоснабдителни съоръжения, техния законов статут и собственици/стопани, съответните сервитути);
- За обекти в ПП (да се опишат изградените водоснабдителни съоръжения и техния законов статут);
- За туристически цели (чешми по туристически маршрути, хижи, хотели и почивни станции на територията на парка и контактната му зона).
- Канализация и пречиствателни съоръжения;
- Радиовръзки и телекомуникационни съоръжения;
- Съоръжения, свързани с осигуряване на противопожарна безопасност, като се укаже начинът на достигане до местата (определят и обозначат всички възможни места, които в момента могат се използват за водоснабдяване за противопожарни нужди, а така също и бъдещи подходящи места, които могат да се обособят), както и да се посочи трасето на водохващането за яз. „Студена”, разстоянието между ревизионните шахти и достъпът до тях и др.

⇒ В Приложение да се даде *„Карта на наличните и предвидените за изграждане преносни мрежи, трансформатори и други енергийни източници, водопроводни системи, водоеми, каптажи, пречиствателни съоръжения, канализационна мрежа, телефонизация, радиовръзки и телекомуникационни съоръжения, съоръжения, свързани осигуряване на противопожарна безопасност и др. в ПП и прилежащите територии“* в М 1:25 000.

1.16.3.2. Транспортна инфраструктура

Да се оцени и актуализира съществуващата категоризация на пътната мрежа, според функционалното ѝ предназначение и значимост за управлението на Парка.

Да се опишат пътища от различен клас: гъстота, дължина, общо състояние на трасето; обща дължина, дължина в територията на ПП „Витоша“; дължина на типовете настилки – асфалт, трошенокаменна, земна; наклон.

Да се опишат и картират всички налични пътни съоръжения – водостоци, подпорни стени, канавки, мостове, бариерни съоръжения и др.;

Да се опишат видът и състоянието на цялата съществуваща пътна инфраструктура – пътища от различен клас, паркинги, ЖП–връзки, връзки с международни и републикански пътища, въжени линии и др. Да се изяснят подходите към Парка – местоположение, главни и второстепенни, информационна обезпеченост с оглед насочване на посетителите, целесъобразност с оглед запазване на биологичното разнообразие.

⇒ В Приложение да се даде *„Карта на съществуващата пътна инфраструктура“* в М 1:25 000.

1.16.3.3. Да се допълнят данните за всички налични пешеходни алеи и туристически пътеки, като се посочат и наличните кътове за отдих и състоянието им и се отразят в картата на пътната инфраструктура.

1.16.3.4. Да се опишат всички изградени от ДПП специализирани маршрути (познавателни, интерпретативни и др.) и се отразят в картата на пътната инфраструктура.

1.16.3.5. Застроени площи

Да се инвентаризират всички сгради на територията на Парка, включително изоставени, недовършени и полуразрушени, по следните показатели: местоположение, собственост, предназначение, начин на ползване, перспективи, година на построяване, етажност, застроена площ, конструкция, техническа инфраструктура и др.

Да се опишат интересите за ново строителство, реконструкция и разширение на съществуващи сгради, заявени официално към момента на изготвяне на План`2.

Да се опишат съществуващите Информационни, Посетителски и Интерпретационни центрове и пунктове - кой ги стопанисва и управлява, как работят (целогодишно, сезонно, размер на входните такси).

Да се опишат сградите и местата за оказване на първа помощ - кой ги стопанисва и управлява, как работят (целогодишно, сезонно).

При разработката да се ползват предоставени от ДПП „Витоша“:

⇒ „Специализирана устройствена карта на туристическата инфраструктура на ПП „Витоша“;

⇒ налична информация за сградите от базата данни и списъците на актуализираната собственост.

1.16.4. Селско стопанство

Да се даде площното разпределение на земеделските земи в Парка по вид на ползване (пасища, ливади и др.), по общини и землища.

Да се дадат количествени параметри и тяхната динамика, свързани с ползване на земеделски земи през последните 10 години:

- Добив на сено – количество по години;
- Паща на домашни животни – вид и брой добитък;
- Да се посочи съотношението между капацитетните възможности на пасищата и количеството на домашните животни (по вид и брой);
- Да се опишат селскостопанските дейности в парка в исторически план – животновъдство, паща и др.;
- Да се опишат съществуващи съоръжения, свързани с животновъдството, трайни и временни заслони, места за водопой, прокари и др.;
- Да се посочат констатирани в последните години нарушения;
- Да се опишат редките и застрашените (автохтонни) породи домашни животни на територията на Парка;
- Торене с изкуствени торове.

⇒ Да се представи в Приложение «Карта на земеделските земи по административна принадлежност (условен знак, тип линия) и вид на трайно ползване (площно оцветяване)» М 1:25 000.

1.16.5. Горско стопанство

1.16.5.1. Да се направи исторически преглед на управлението и ползването на горите в Парка от 1934 до 2013 година.

1.16.5.2. Да се извършат изборни контролни проверки за състоянието на насажденията с изведени мероприятия, както и на такива с предвидени, но неизвършени мероприятия по отглеждане и възобновяване. Резултатите от проверките да бъдат представени като обобщена информация.

1.16.5.3. Да се извършат проверки и представи информация за състоянието на горски култури от нетипични за територията на ПП дървесни видове, включително чуждоземни.

1.16.5.4. Да се дадат обобщени количествени показатели за горскостопански дейности и тяхната динамика за периода 2005 до 2013 г., както следва:

- Залесяване – площ и обем по дървесни видове;
- Площ и количество добита дървесина от:
- Отглеждане на насажденията;
- Възобновителни мероприятия;
- Санитарни и други мероприятия;
- Общ обем добита дървесина по групи сортименти, в т. ч. за местно население;
- Оценка на естественото възобновяване;
- Оценка на пашата и описание на повредите;
- Болести по горите и предприети/прилагани мерки, като се забрани изгарянето на открито в ПП на болна дървесина;
- Горски пожари, гасене, възстановяване, противопожарни мероприятия;
- Да се извърши финансов анализ на приходите от дърводобив в парка и разходите за персонал, поддържащи дейности, ремонт на горски пътища и алеи и охрана на територията;
- Други дейности.

Посочените данни да бъдат илюстрирани в подходящ табличен или графичен вид и коментирани с кратки текстове.

1.16.5.5. Да се опишат практикуваните технологии при провеждане на горско-стопански мероприятия:

- Начини на почвоподготовка и залесяване;
- Изграждане на горски пътища;
- Използувана техника за подвоз и извоз – обоз, въжени линии, трактори и др.
- Да се даде информация за състоянието на горските пътища, включително от гледна точка на контрол и пожарна безопасност, като се планира при изграждане на нови пътища „засичане” на парка от всички страни, както и за придвижване на противопожарна техника (съобразена изискванията на *Наредба № 8* от 11.05.2012 г. за условията и реда за защита на горските територии от пожари).

1.16.5.6. Да бъде направен анализ на нарушенията и описание на териториите, засегнати след 2005 год. - брой, вид, горещи точки и др.

– По данни от ДГС „София“ и ДЛС „Витошко-Студена“ за горските територии, съгласно ЗГ

– По данни на РИОСВ, ДПП, Столична община, Община Перник и Община Самоков, СДВР-по ЗЗТ, съгласно Закон за движение по пътищата, Закон за административните нарушения и наказания, закон за МВР и др.

1.16.5.7. Да се направи оценка на ефективността на настоящите охранителни участъци и при необходимост да се направят препоръки за нови.

1.16.5.8. Превенция и борба с пожарите.

Да се актуализира и допълни информацията от „Технически проект за борба и превенция с горските пожари“ с данни от инвентаризация на терен и по документи, като към тях се включи и обобщен анализ на получените до момента резултати от изградената система за пожароизвестяване.

Аналитичната част, заедно с отчетите от инвентаризацията и резултатите от изградената система за пожароизвестяване, както и събраната и обобщена информация от „Технически проект за борба и превенция с горските пожари“ и др. продукти и документи да се приложат в отделен Том *Противопожарна безопасност*.

1.16.6. Лов, риболов, събиране на природни продукти

Да се опишат броят и динамиката на популациите на дивеч по видове за последните 10 години.

Да се опишат ловните участъци и местата, позволени за любителски риболов и посочи друга информация, свързана с ползването, развъждането и зарибяването на водоемите.

Да се даде информация за събирането на природни продукти от територията на ПП – издадени разрешителни, данни за вид и количества, пунктове за изкупуване, сушене и пакетиране на билки, лечебни растения, горски плодове и гъби в прилежащите на ПП селища.

Да се посочат констатирани в последните години нарушения – вид, брой, горещи точки и други, свързани с дивеча, рибата, и други природни продукти.

Събраната информация да се илюстрира в План`2 с подходящи таблици или графики и да се коментира с кратки обобщителни текстове.

1.16.7. Туризъм, рекреация, спорт, услуги

Да се актуализира, прецизира и допълни информацията от *План`1* по отношение на състоянието, промените и тенденциите, свързани с условията за отдих, природосъобразен туризъм, спорт и услуги в ПП.

Да се опишат подробно историческите и съвременните тенденции за развитието на туризма в района.

Да се изготви представяне на съвременното състояние на туризма като бъдат включени конкретни описания на:

Туристическа инфраструктура - да се обследва състоянието, натовареността, капацитета и собствеността, както следва:

- Местата за настаняване и подслон, съгласно Закона за туризма;
- Местата за хранене по видове обекти;
- Ски пистите;
- Описание на въжените съоръжения;
- Дължина на туристическите маршрути и др.;
- Традиционни места за масов отдих, пикници, излети, събори и др.;
- Сгради и съоръжения, свързани със спорта;
- Обекти, предлагащи допълнителни туристически услуги.

Да се опишат и отразят местата за практикуване на специфични видове спорт и туризъм: катерачество, пещерничество, познавателен туризъм, конен спорт, делтапланеризъм, велотуризм, като се ползва информация от ДПП „Витоша“, от реализация на проект за определяне и регламентиране на местата за упражняване на тези дейности. Да се картират и обозначат на терен лавиноопасните места, и се поставят информационни табели за поведение при бедствия и оказване на първа помощ.

В информационните табла да бъде включена информация за разрешените дейности в парка, в това число местата, където е разрешено паленето на огън, при какви условия и от какви възрастови групи. Тези места следва да бъдат преразгледани от комисия, съставена от заинтересовани организации, както и начините за обособяване на разрешените места за палене на огън.

Да се даде динамиката на броя на нощувките и да се направи профил на клиентите като се ползва информация от ДПП „Витоша“ и други източници, от проведените анкети при реализацията на проекти за „Социологическо проучване на общественото мнение“ и „Мониторинг на туристическия поток“ което включва:

- Брой нощувки за последните 3 години;
- Определяне интересите на туристите;
- Възрастова структура и национална принадлежност на туристите;
- Ценови сегменти;
- Продължителност на престоя;
- Очаквано задоволство от престоя;
- Посещаемост според вида на пътуването, в т.ч. национална принадлежност, в т.ч. организирани и индивидуални;

- Цел на посещенията и организирани дейности, групирани в зависимост от организираността на туристите и продължителността на престоя.

Да се направи анализ на финансовите постъпления от туризъм, който включва:

- Общ обем на приходите от туризъм за последните 3 години;
- Постъпления, генерирани от посещението на 1 турист средно за последните 3 години;
- Разпределение на постъпленията по сезони за последните 3 години.

Да се опишат актуалните тенденции в развитието на туризма на местно и регионално ниво, което включва:

- Регионални и общински стратегии, програми, планове за развитие на туризма;
- Проектни разработки за нови обекти и съоръжения, нови туристически продукти и др.;
- Цялостна дейност на ДПП в областта на развитието на туризма.

Да бъдат описани други компоненти на общото туристическо предлагане: съществуващи маркировки, туристически карти, пътеводители и др.

Да се направи анализ и оценка на въздействието на туризма в района върху елементите на природния комплекс.

⇒ Въз основа на картата на пътната инфраструктура (от 1.16.3.3 и 1.16.3.4.) да се изготви „Карта на туристическите маршрути и обекти“, като се добавят обекти свързани с туризма (места за краткотраен и дълготраен отдих) и опасни за туризма територии (срутища, снежни лавини, свлачища, деструкционни процеси, свързани с изветрянето и хипергенната деформация на отделните скални образувания (геофеномени).

Да се представи в *Приложение* разработения „Специализиран устройствен план на туристическата инфраструктура“.

1.16.8. Промисленост

Да се проучат и опишат по обекти съществуващите дейности за производство на енергия за НЕК; предоставяните радиорелейни и телекомуникационни услуги, дейностите по пренос и снабдяване с вода и др. Резултатите от събраната информация да се илюстрират в *Плана`2* с подходящи таблици и се коментира с кратки обобщителни текстове. Списък с обектите по дейности да се даде в *Част Приложение*.

Да се идентифицира и опише въздействието на минното дело в района – описание на дейността, мащаб и значение, сегашно състояние и въздействие.

⇒ Да се представи в *Приложение* „Карта на местоположението на териториите, свързани с минали дейности по рудодобив и управление на минералните ресурси“ в М 1: 25 000.

1.16.9. Информираност на обществеността за Природния парк и отношението към него

Да се отрази нивото на информираност на обществеността за парка и отношението към него на база проведени анкети и друга информация (информация от ДПП „Витоша“ - Социологическо проучване на общественото мнение; Мониторинг на туристическия поток и други).

Да се отрази дейността на ДПП по отношение на връзките с обществеността и работата ѝ с други организации, медии, местни общности, целеви групи, партньори и др.

Да се отрази работата на ДПП по отношение на образователни проекти и програми.

Да се отрази работата на ДПП в областта на популяризиране на територията – рекламни материали, дигитални, брошури, демонстрации, презентации и др.

Да се отрази дейността на ДПП в областта на научните изследвания в ПП.

Да се проучат и опишат по вид и значение всички научни изследвания, провеждани в ПП – обект, период на изследване, обхват и др., като се посочат училища, колежи, университети и научни институти и представят темите на изследването.

1.17 НАСТОЯЩО ПОЛЗВАНЕ НА ПРИЛЕЖАЩИТЕ ТЕРИТОРИИ

При характеристика на прилежащите територии да се имат предвид площите, граничещи с Природния парк и околните населени места, които оказват социално-икономически, културни и екологически въздействия върху обекта.

Да се направи проучване и представи кратка информация за трудовата заетост и демографските тенденции в общностите в прилежащите на Парка населени места с акцент на това население, което е пряко ангажирано с обслужващата туризма сфера, както и това, свързано с ползването на ресурси в и около ПП.

Да се опише състоянието и влиянието на застроените прилежащи територии на ПП – градски и селски територии, вилни зони, промишлени зони и др.

Да се опишат горскостопански дейности и функции на горите, селскостопански и ловни функции в прилежащи на Парка територии.

Да се проучат и посочат случаите на залесяване с нетипични за района дървесни видове в прилежащите на Парка територии, както и отглеждането и развъждането на нетипични видове дивеч и риба в тях.

Да се опишат туристически обекти и ресурси в прилежащите на ПП територии.

Да се предвидят връзки със съседните територии за осъществяване на биокоридори, предвид член 10 на директивата за местообитанията.

⇒ Да се представи в Приложение „Карта на ПП с прилежащите територии с фондова и административна принадлежност на териториите“ в М 1:50 000.

1.18 КУЛТУРНО НАСЛЕДСТВО

Да се актуализира и допълни описателната част в План`1 относно материалното и нематериално културно наследство в ПП „Витоша“ и прилежащите територии, на база посочените по-долу дейности:

- Да се изготви списък и се отрази значението на всички недвижими културни ценности в ПП и прилежащите територии: манастири и църкви, оброци, крепости, пътища и др. Да се оцени значението им в местен, национален и исторически план;
- Да се идентифицират и опишат: постройките, наименованията им, приблизителните им площи и състояние, органите на управление, отговорни за тези обекти и др.;
- Да се опишат декларираните и обявени недвижими културни ценности с техните охранителни зони, както и извършваните проучвания;
- Да се актуализира информацията като се опише нематериалното културно наследство в областта на песенния фолклор и запазените местни традиции, обичаи, занаяти и празници - фестивали, събори и др. в населените места, граничещи с парка.
- Да се проучат и опишат действаща училищна, кръжочна и читалищна дейност, както и др. културни институции и клубове в селищата около ПП „Витоша“.

Актуализираната информация да се обработи и представи, както следва:

- Кратък текст в План`2;
- Списък с кратки анотации на недвижими културни ценности в ПП „Витоша“ и прилежащите на ПП територии като част от *Сборник Социално-икономически аспекти*;
- Празнично-обреден календар на населението от крайпарковата територия, като част от *Сборник «Социално-икономически аспекти»*.

⇒ Обектите (недвижими културни ценности) да бъдат отразени в „Карта на туристическите маршрути и обекти“(1.16.7) в Приложение.

1.19 ЛАНДШАФТ

Актуализацията на тази част да се направи съгласно постановените изисквания в Европейската конвенция за ландшафта (European Landscape Convention), приета от Комитета на министрите на Съвета на Европа на 19 юли, подписана от 18 страни по време на конференцията на министрите на 20 октомври 2000 г. във Венеция. Това включва:

- Идентифициране на ландшафта, вземайки под внимание специфичните ценности, които заинтересованите страни и населението му придават;
- Анализирание неговите характеристики и факторите, които го трансформират;
- Регистриране на промените през последните 10 години;
- Идентифициране и оценка на ландшафта, с цел поставяне на солидна база за дългосрочни действия, насочени към защита и подобряване на ландшафта (това изисква подробно познаване на характеристиките на всеки ландшафт, еволюционните процеси, които го засягат и ценностите, които населението влага в него). Не е необходимо оценката да включва прецизна скала от стойности.

Смисълът на тази оценка е създаването на база, въз основа на която да се прецени:

- Ценни качества на ландшафта, които трябва да бъдат защитени;
- Характеристики, които имат нужда от стопанисване, за да се запази качеството на ландшафта;
- Качества и зони, в които трябва да се внесат подобрения.

Този процес трябва да протича съобразно мнението на засегнатото население и интересите, свързани със секторните политики.

Гражданското участие в този вид процедура може да бъде насърчено като се информира обществеността, консултират се всички представителни органи, използват се медиите и се провеждат разяснителни кампании на всички нива.

Трябва да съществува ясно взаимодействие между целите, констатациите от идентификацията и оценката и предвидените мерки за постигането на целите.

1.19.1. Структура на ландшафта

Да се актуализира представената в *План`1* информация за структурата на ландшафта.

Да се опишат факторите на височинната ландшафтна поясност – изложение, надморска височина, хидроклимат и др. - кратко описание.

Да се опише таксономичната йерархия – описание на принадлежността към височинния спектър.

Да се опише комплексната характеристика на типовете височинни ландшафти – кратко описание.

Да се опише морфоложката сложност – данни за територията на ПП.

1.19.2. Естетически качества

На базата на ландшафтната структура да се извърши оценка на естетическите качества на ландшафта.

Да бъдат идентифицирани съвместно с ДПП погледните места и точки по ключови туристически маршрути и населени места, притежаващи потенциал и особено естетическо въздействие. За тези места да бъдат предложени ландшафтно-архитектурни решения.

Да се посочат места с особени естетически качества.

Да се посочи необходимостта от конкретни мерки по управление на ландшафта, насочени към намаляване на въздействието на антропогенните ландшафти върху посетителите.

Да се посочат обекти и съоръжения, нарушаващи (загрозяващи) ландшафта.

Да се посочат случаи на изменение на ландшафта, вследствие на проведени мероприятия в горите или извършено строителство.

Обобщен анализ да се включи в текста на *План`2*.

1.19.3. Културен ландшафт

Да се опишат формите на земеползване около парка, както и наличните аспекти на интеграция между природно и културно наследство и така да се дефинират налични специфики на културния пейзаж на района в съответствие с Европейската конвенцията за пейзажа.

Аналитичната част и др. продукти и документи да се включат към Сборник Социално-икономически аспекти.

⇒ Разпространение на основните типове ландшафти в ПП да се отрази в карта „*Карта на типовете ландшафти*“ в М 1:25 000 в *Приложение*.

1.20 СЪСТОЯНИЕ НА КОМПОНЕНТИТЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА

ПЪРВА ОЦЕНКА

Да се допълни, актуализира и прецизира текстът от *План`1* на базата на събраната и в съответствие с представената в *План`2* информация за абиотичните и биотичните елементи и социално-икономическата характеристика.

Описаната и актуализирана до настоящия етап информация – списъци, описания, таблици, схеми, графики, анкети, карти и други приложения, следва да бъде оценена по еднакви критерии за екологичните фактори и др. критерии за културните и социално-икономическите дадености.

Да се представят в *Приложения* Таблици за ПЪРВА оценка по:

- **Степени** – ниска, средна и висока;
- **Значение** – национално, европейско, световно.

1.21 ЕКОЛОГИЧНА ОЦЕНКА

1.21.1. Уязвимост

Да се определи степента на уязвимост на описаните природни местообитания, видове или групи видове по отношение на констатирани антропогенни въздействия и дейности в границите на Парка или извън тях, както и уязвимостта от естествени фактори (пожари, ерозионни процеси, сукцесии, климатични промени и др).

Да се оцени и посочи необходимостта от мерки за премахване на фактори или намаляване на тяхното въздействие.

Да се определи степента на уязвимост на приоритетните природни местообитания, съгласно ЗБР.

⇒ Върху „*Картата на природните местообитания*“ графично или със знак да се отбележат уязвимите природни местообитания.

1.21.2. Рядкост

Оценката да се базира на сравнения на представителността на абиотични и биотични елементи в Парка спрямо такава в национален или международен план по отношение на:

- Редки, реликтни, ендемитни, защитени, намаляващи и изчезващи видове;
- Природни местообитания и биотопи;
- Геоморфологични особености;
- Климатични особености;
- Други.

Да бъде установена и сравнена площта на местообитанията на редки видове с площите на всички такива местообитания в страната или Европа.

Да се представи в приложение списък с класификация на местообитанията по рядкост в национален и международен план.

⇒ Върху „Картата на природните местообитания“ графично или със знак да се отбележат редките природни местообитания.

1.21.3. Естественост

Да се установи степента на повлияване на природните местообитания от антропогенни фактори.

Да се оцени степента на естественост на природни местообитания или екологични групи природни местообитания по отношение на:

- Растителност;
- Флора;
- Фауна.

Да се оцени степента на естественост на ландшафта общо за парка и/или отделни негови части.

Да се оцени и посочи необходимостта от мерки за премахване на чужди елементи на биотата, премахване на антропогенни фактори или намаляване на тяхното въздействие.

⇒ Върху „Картата на природните местообитания“ графично или със знак да се отбележат естествените природни местообитания.

1.21.4. Типичност

Да се оцени значението на ПП за съхраняване на типичните за региона местообитания и видове от флората и фауната.

1.21.5. Размери

Да се направи оценка доколко големината на Парка и двата резервата и „Зона на територии с ограничено управление на природната среда“, съгласно План`1, осигуряват необходимите предпоставки за изпълнение на съответните им консервационни функции и за постигане на управленските цели по ЗЗТ и са в унисон със съвременните европейски природозащитни политики.

На тази база да се оцени необходимостта от промени в границите им.

1.21.6. Биологично разнообразие

Да се направи обобщена оценка на биологичното разнообразие в парка спрямо това в страната и в международен план от гледна точка на:

- Природни местообитания и тяхната структура;
- Биологични групи;
- Видове.

Да се определи значението на парка в този контекст в регионален, национален и международен план.

1.21.7. Стабилност и нестабилност

Да се представи обобщена оценка за стабилността на тенденциите в природозащитното състояние на ключовите елементи на опазване в ПП.

Да се анализира и оцени чувствителността на местообитанията към климатичните промени като се прогнозира:

- Промените във височина на растителността и животинските съобщества;
- Разпространението на термофилни видове/съобщества в ниските части на парка;
- Натискът и заплахата за високопланинските съобщества и съобществата, директно зависещи от водните ресурси или от снежната покривка през зимата.

Да се извърши оценка на степента/възможностите за възстановяване на природни местообитания и видове. За класифициране на местообитанията и видовете да се използва следната скала: лесно възстановими, трудно възстановими и невъзстановими.

Долуизброените оценки и анализи (в резюме) да се включат в *Сборник Биологична характеристика*, в текста на *План`2*:

- Да се посочат конкретно природни местообитания или популации на видове, за които е установено, че се намират в нестабилно състояние и причините (вкл. антропогенно въздействие) за това;
- Да се направят оценка и анализ на екологичните процеси, протичащи в парка, със специален акцент върху сукцесионните процеси. Да се даде геоботаническа прогноза за бъдещото развитие на сукцесията;
- Да се оцени необходимостта от мерки за премахване или намаляване на въздействието на фактори, водещи до нестабилност на природни местообитания или популации на видове;
- Да се направи оценка на влиянието на абиотичните фактори върху стабилитета на екосистемите.

Да се състави в част *Приложения* списък на установените стабилни природни местообитания, както и списък на нестабилните такива с установена тенденция на бърза деградация.

1.22 СОЦИАЛНА И ИКОНОМИЧЕСКА ОЦЕНКА

Оценка на потенциалните възможности на ПП за устойчиво социално-икономическо развитие, както удовлетворяващо потребностите днес, така и в бъдеще, щадящо околната среда и недопускащо нейното влошаване. Обхваща основно научни изследвания, рекреация и природосъобразен туризъм и спорт, образование, устойчиво ползване на природни ресурси, опазване на културните особености и традиции (включително и тези за използване на природните ресурси).

1.22.1. Урбанизирана среда

1.22.1.1. Оценка на застроените територии

Да се направи оценка на степента на застроеност на парка като цяло и на отделни негови части със сгради и допустимостта от ново строителство с определено (за управленски, водоснабдителни цели, за високопланинско животновъдство и др.) предназначение.

Да се извърши оценка и анализ на състоянието и възможности за развитие на спортните съоръжения: Ски писти и трасета, спортни площадки и съоръжения.

Да се оцени необходимостта от премахване на обекти, несъответстващи на нормативната база или по други причини.

Да се оценят съществуващите сгради по отношение обемно-пространствена съвместимост с ландшафта.

Да се направи оценка на съществуващите архитектурни фасадни решения и стилове и набележат мерки за подобряване на тяхното визуално въздействие.

1.22.1.2. Оценка на техническата инфраструктура

Да се оцени степента на обезпеченост, състоянието и необходимостта от развитие на техническата инфраструктура, свързана с:

- Енергоизточници за инфраструктурните обекти в парка – електрификация, възобновяеми енергийни източници;
- Водоснабдяване на обектите в ПП;
- Радио и телекомуникационни връзки.

Да се оцени степента на обезпеченост, състоянието и необходимостта от развитие на транспортна инфраструктура:

- Пътища;
- Паркинги;
- Въжени линии;
- Пешеходни туристически пътеки;
- Специализирани маршрути – скално катерене, вело и конни маршрути;
- Връзка с различни видове транспорт извън парка.

Да се оцени степента на обезпеченост, състоянието и необходимостта от развитие на противоерозионни и противопожарни съоръжения.

Да се оцени необходимостта от премахване или строеж на нови инфраструктурни обекти и съоръжения.

Да се оцени съществуващата инфраструктура по отношение на обемно-пространствена съвместимост с ландшафта.

1.22.1.3. Културно наследство

Да се направи обобщена оценка за обектите на културното наследство в ПП и необходимостта от мерки по опазване и/или предлагане като посетителски атракции.

Да се направи обобщена оценка за съхранението на местни обичаи и занаяти и практикуваните съвременни празници, свързани с планината и природата в населените места край Парка и необходимостта от подкрепа в това отношение.

Да се направи оценка на ползването на парка като културна и естетическа среда.

Да се опишат местата свързани с историята и забележителни съоръжения с истрическа стойност.

Да се направи оценка на обектите на културното наследство в прилежащата на ПП територия.

1.22.1.4. Оценка на санитарно-хигиенните условия

Да се направят обобщени оценки за състоянието и необходимостта от мерки за:

- Канализация и пречистване на отпадъчните води;
- Третиране на отпадъците;
- Санитарно-хигиенните условия в обектите за обслужване на посетителите;
- Определяне и опазване на санитарно-охранителните зони за водоизточниците за питейно-битови нужди.

Да се извърши съпоставителна оценка на замърсяването на почвите – битово, промишлено и др., описано в *План`1* и данните от настоящото проучване.

1.22.2. Социално-икономически условия

Да се направят обобщени оценки за състоянието и необходимостта от мерки от гледна точка на създадените условия за рекреация и природосъобразен туризъм и ползванията на ресурси като се имат предвид описанията на съществуващата ситуация.

1.22.2.1. Оценка на рекреационната дейност

Да се направи обобщена оценка на възможностите и условията в парка за развитие и упражняване на рекреация и природосъобразен туризъм и спорт.

Да се направи оценка и анализ на състоянието и възможностите за развитие на ски спорта в ПП.

Да се оцени съответствието между възможностите на ПП (поемен капацитет, при който промяната в околната среда е в границата на допустимост) като цяло и на отделните негови части и посетителите с различни интереси.

Да се оцени доколко реализирането на нови проекти ще смекчи конфликта между капацитетните възможности и интересите на посетителите.

Да се оцени необходимостта от мерки за ограничаване/развитие на отделните видове туризъм и рекреационни дейности в ПП като цяло и в отделните негови части.

Да се оцени степента на обезпеченост и необходимостта от развитие на посетителската инфраструктура – за рекреация и за природосъобразен туризъм.

Да се оценят мерките, предприети за осигуряване безопасността и информираността на посетителите и необходимостта от нови.

Да се оцени приносът на членството на ПП в международни инициативи и споразумения за развитието на туризма.

1.22.2.2. Оценка на дейностите по ползване на ресурсите

Да се направи оценка на степента на устойчиво ползване на ресурсите (горски, земеделски, водни, дивечови и рибни, други природни ресурси – билки, лечебни растения, горски плодове, гъби, охлюви, паша и др.).

Да се извърши оценка и анализ на ползванията от горите през последните 10 г.

Да се оцени необходимостта от осигуряване на дървесина за нуждите на местното население и обектите в парка и да се предложат подходящи мерки за управление на горските територии, предвидени за ползване от местното население и за нуждите на парковата дирекция и сградите в парка.

Да се оцени състоянието и необходимостта от подходящи дейности за управление на горските култури и насажденията от интродуцирани видове. Да се направи оценка на техните възобновителни способности.

Да се оцени ползването на водни ресурси от територията на ДПП и допустимостта от допълнително им ползване.

Оценката на степента на устойчиво ползване на ресурсите да се направи по следните критерии:

- Принос за околната среда;
- Социално-икономически принос;
- Техническа, икономическа и финансова жизнеспособност.

Данните и динамиката по горните теми да се коментират с кратки текстове. Да се илюстрират с подходящи таблици и/или графики към Част *Приложения*.

1.22.3. Собственост

Да се оцени от гледна точка на ролята ѝ за постигане на поставените в ДПП управленски цели.

Да се направи оценка на интересите на собствениците и ползвателите при различните форми на собственост и ползване, с оглед статута на ДПП.

1.22.4. Управление

Да се направи оценка на ефективността на управлението и на изпълнението на *План`1* чрез прилагане на европейски призната методология, в т.ч. и на:

- Административния капацитет на парковата администрация: организационната структура, степента на покритие на функциите на ДПП с персонал и необходимостта от развитие на човешките ресурси; нуждите от квалификация на персонала на ДПП в различните направления; степента на материално-техническа обезпеченост на ДПП и необходимостта от допълнително обезпечаване; обособените Паркови участъци, наличната инфраструктура за управление; въведената организационна системата за охрана и контрол на парковата територия, екологичен мониторинг и др.;
- Установените връзки и взаимодействие на ДПП с други органи на изпълнителната власт (областни управи, кметове на общини, регионални подразделения на МОСВ, регионални структури на МВР и

др.), с научни институции и неправителствени организации и необходимостта от разширяването им. Такива оценки да се направят и за други юридически лица с функции по управлението на Парка;

- Международни и национални оценки и верификации, европейска интеграция и международно сътрудничество;
- Условието за участие на местните органи и обществеността при обсъждането и вземането на решения, свързани с управлението и дейностите в парка. Да се оцени успешността от създаването на такива условия – изграждането на Обществен консултативен съвет за Парка, Научен консултативен съвет, работата с доброволци, образователни дейности и др.

За оценка на управлението да се използва разработения „Териториален анализ на ПП „Витоша“ по проект: №0574R2 (PERIURBAN – Парковете в периферията на урбанизираните територии – подобряване на условията на околната среда) по програма „INTERREG IVC“.

1.22.5. Формулиране на основните и специфичните проблеми на територията

За формулирането на основните и специфични проблеми на територията на ПП „Витоша“ да се използват оценките на експертите от екипа на проекта и на заинтересованите страни, дискутирани по време на проведените форуми за представяне на етапите на актуализация на Плана и по време на обществените обсъждания.

Да се оценят и посочат факторите и причините, които водят пряко или косвено до възникване в Парка на проблеми от различен характер (свързани със строителство, в т.ч. и с изграждане на на обекти за ски спорт, водоснабдителни системи в ПП, паша на домашни животни, ползване на лечебни растения за стопански нужди, режимът за МПС и т.н.)

Да се опишат накратко основните нерешени правни проблеми, свързани:

- Със собствеността в Парка и правата за ползване на земи и ресурси;
- Със собствеността в парка и проблеми с осъществяване на ремонтни и възстановителни дейности по инфраструктурата и съществуващи обекти за обществено ползване: кътове за отдих, заслони, чешми, туристически ален и др.

1.23 ПОТЕНЦИАЛНА СТОЙНОСТ НА ЗАЩИТЕНАТА ТЕРИТОРИЯ

Да се актуализира и прецизира текстът в *План`1* по отношение на потенциалната стойност на защитената територия по следните показатели:

- Биологично и ландшафтно разнообразие и ресурси – обобщаваща оценка;
- Феномени в ландшафтно и геоморфологично отношение;
- Място на обекта в екологичните мрежи на България и Европа;
- Територии за съхранение на местообитания и видове с европейско и световно консервационно значение;
- Обект за образователни и научно-изследователски дейности;
- Емоционално значим обект, свързан с гр. София и региона;
- Природна среда с възможности за развитие на туризъм, спорт и рекреация;
- Природна среда с недвижими културни ценности;

- Източник на ползи за местното население;
- Източник на финансови и други постъпления;
- Други.

1.24 ОЦЕНКА НА ПОСТИГАНЕТО НА ЦЕЛИТЕ И ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА РЕЖИМИТЕ И ЗАДАЧИТЕ, РАЗПИСАНИ В ЧАСТИ 2, 3 И 4 НА ПЛАН`1

Да се извърши анализ и оценка на поставените цели и постигнатите резултати, заложен в План`1.

На базата на анализ на прилаганите режими, норми и препоръки от План`1, да се направи оценка на ефективността от неговото изпълнение и формулират предложения за актуализацията му чрез преглед на изпълняваните до сега стратегически директиви във връзка със съвременните национални и европейски политики и нормативни документи за природозащита и развитие на защитените територии (в т.ч. на краткосрочните и дългосрочните програми за действия, предписанията, мерките и дейностите за управление на ПП).

Да се анализира и оцени прилаганото в периода 2005 – 2013 г. зонирание и съответстващите му режими, норми, условия или препоръки за осъществяване на дейностите от гледна точка на ролята им за постигане на поставените управленски цели и присъщата за всяка зона функция.

Да се извърши анализ на резултатите от прилагането на режимите, нормите и препоръките от План`1.

Да се анализира доколко непълното и/или частично прилагане (ако се установи такова) на някои от режимите, нормите и препоръките е възпрепятствало осигуряването на функцията на зоната.

Да се оценят териториалното разположение и обхватът на отделните зони. Да се оцени необходимостта от мерки за постигане на поставените управленски цели, вкл. разработване на политики и допълнителни функции на съществуващите зони.

Да се извърши анализ на състоянието на предмета и целите на опазване в ПП „Витоша”, в следствие на изпълнението или неизпълнението на заложените проекти и поставените дългосрочни цели, главни цели, второстепенни цели и ограничения от План`1.

Да се извърши анализ на степента на опазване и възстановяване на природни местообитания и местообитания на растителни и животински видове, предмет на опазване в следствие на съществуващото зонирание и функционално предназначение на зоните, ползването на ресурсите, строителство и инфраструктура .

Да се направи описание и анализ на резултатите от изпълнението на План`1.

Всички проектни разработки да се представят в План`2 концептуално: предмет; цели; съдържание; друга обобщена информация за тях. Да се извърши отчет на изпълнението на набелязаните планове и програми и реализирани проекти.

Да се представят в табличен вид реализираните проекти, по дейности, постигнатите цели, начина на финансиране, стойността на реализация, слабости и грешки, степента на реализация и нереализираните проекти и причините за това.

ЧАСТ 2: ДЪЛГОСРОЧНИ ЦЕЛИ И ОГРАНИЧЕНИЯ

2.1. ДЪЛГОСРОЧНИ ЦЕЛИ

Изпълнителят трябва да работи със съответните администрации за определяне на интегрирани цели и приоритети за дългосрочното екологично и социално-икономическо развитие на ПП, както и за специфични цели за 10-годишния период на плана за управление, фокусиращи върху следните аспекти:

- Поддържане на разнообразието на екосистемите и опазване на биологичното разнообразие и природните местообитания;
- Устойчиво ползване на природните ресурси в ПП „Витоша“;
- Опазване на културното наследство;
- Развитие на туризма и спорта;
- Промотиране на регионални природосъобразни доходоносни дейности;
- Предоставяне на възможности за развитие на научни, образователни и рекреационни дейности;
- Повишаване на природозащитното съзнание за околна среда и изграждане на капацитет.

2.1.1. Определяне на главните цели

Главните цели трябва да кореспондират и да са пряко свързани с основното предназначение на ПП, като вниманието бъде насочено към:

2.1.1.1. Опазване и поддържане на биологичното и ландшафтното разнообразие, което включва:

- Опазване, поддържане или възстановяване на местообитания;
- Опазване, поддържане или възстановяване (реинтродуциране) на популации и видове;
- Опазване на ландшафта;
- Други в областта на консервацията.

2.1.1.2. Постигане на баланс между опазване и устойчиво ползване на ресурсите:

- Опазване, поддържане или възстановяване на горско-дървесните ресурси;
- Устойчиво ползване на други ресурси;
- Създаване на условия за развитие на устойчив туризъм.

2.1.2. Определяне на второстепенни цели

2.1.2.1. Опазване, възстановяване и поддържане на културното наследство

2.1.2.2. Създаване на условия за развитие на научни и образователни дейности

2.1.2.3. Постигане на социално-икономически ползи за конкретни целеви групи

2.1.2.4. Установяване на традиционни начини на земеползване

2.1.2.5. Създаване на капацитет и усъвършенстване на управлението на ДПП „Витоша“

2.2. ОГРАНИЧЕНИЯ

Да се определят и оценят заплахите за постигането на целите (естествени или антропогенни, включително дейностите и тенденциите извън границите и юрисдикцията на парка), както и да се препоръчат дейности за смекчаването им.

Заплахите и ограниченията да бъдат систематизирани в табличен вид, с обоснована ясна връзка между тях, като се оцени влиянието им и доколко е възможно те да бъдат овладени.

2.2.1. Тенденции от естествен характер

Да се посочат конкретно установени за Парка тенденции от естествен характер, влияещи върху постигането на някои от поставените главни или второстепенни цели:

- Климатични и геоморфологични фактори;
- Екологични фактори – сукцесии и др.;
- Междувидова конкуренция;
- Бедствия;
- Други.

2.2.2. Тенденции от антропогенен характер

Да се посочат конкретно установени в Парка и прилежащите територии заплахи или тенденции от антропогенен характер, ограничаващи постигането на някои от главните или второстепенните цели:

- Неправилно ползване на ресурсите;
- Неправилни технологии при ползване на ресурсите;
- Нарушаване на ландшафтите;
- Браконьерство при ползването на ресурсите;
- Ерозия;
- Внасяне на чужди видове;
- Увреждане на условията на местообитанията – замърсяване и др.;
- Прекомерен туристически натиск;
- Други: санитарно- хигиенни условия, инфраструктура и др.

2.2.3. Други ограничения и тенденции

Да се посочат конкретно установени ограничителни фактори извън Парка, които влияят негативно върху поставените цели, свързани с:

- Финансова обезпеченост;
- Социални, демографски и други фактори.

ВТОРА ОЦЕНКА

2.3. ЕФЕКТ НА ОГРАНИЧЕНИЯТА ВЪРХУ ДЪЛГОСРОЧНИТЕ ЦЕЛИ

- **Влиянието на ограниченията и заплахите върху постигане на поставените главни цели да се оцени по следните критерии:**
  - ✓ Значително: ограничението/запахата е сериозна пречка, която вероятно ще играе роля през целия срок на изпълнение на ПУ;
  - ✓ Средно: ограничението/запахата е важно, но може да бъде намалено или контролирано с течение на времето;
  - ✓ Незначително: ограничението/запахата предизвиква загриженост, но вече е адресирано чрез съответни управленски мерки.
- **Териториалният обхват на влиянието на ограниченията и заплахите в ПП да се оцени по следните критерии:**
  - ✓ Повсеместно: оказва влияние върху цялата територия на ПП;
  - ✓ Локално: оказва влияние върху определена част от ПП;
  - ✓ Потенциално: възможно е при определени ситуации да окаже влияние.
- **По отношение степента на усилията за отстраняване на дадена запеха и доколко е възможно и реалистично тя да бъде премахната, оценката да се извърши по следните критерии:**
  - ✓ отстраняването на ограниченията/запахите е задача на ДПП и е необходимо да бъдат предприети задължителни мерки за тяхното премахване;
  - ✓ отстраняването на ограниченията/запахите не е задача само на ДПП, но е необходимо тя да предприеме инициативи за тяхното премахване;
  - ✓ отстраняването на ограниченията/запахите не е задача на ДПП и изисква допълнителни проучвания и привличане на още инстанции и партньори, за да се предприемат необходимите мерки.

2.4. ПОТЕНЦИАЛНИ ВЪЗМОЖНОСТИ НА ЗАЩИТЕНАТА ТЕРИТОРИЯ

Да се направи оценка и определят потенциалните възможности на ПП по отношение на:

- Опазване на природните местообитания и видове;
- Поддържане и възстановяване;
- Устойчиво ползване на ресурсите;
- Развитие на устойчив туризъм и ски спорт;
- Научна дейност;
- Екологично образование;
- Други.

ЧАСТ 3: НОРМИ, РЕЖИМИ, УСЛОВИЯ И ПРЕПОРЪКИ ЗА ОСЪЩЕСТВЯВАНЕ НА ДЕЙНОСТИТЕ

В тази част трябва да се определят зонирването на територията, режимите и нормите, условията и препоръките за устойчиво ползване на ресурсите, строителството и други дейности в ПП „Витоша“. Всички предложени оценки и решения в тази част трябва:

- Да произтичат обосновано и логически от аналитичната информация и оценките, представени в *Част 1*;
- Да осигуряват или насочват към постигане на целите, преодоляване или ограничаване въздействието на заплахите, идентифицирани в *Част 2*;
- Да не дублират режими, въведени с други нормативни документи;
- Предлаганите режими и норми да са реално изпълними и проконтролируеми;
- Да обхващат само забрани и норми, а не разрешени дейности;
- Да не въвеждат съгласувателни режими.

3.1. ЗОНИРАНЕ И ФУНКЦИОНАЛНО ПРЕДНАЗНАЧЕНИЕ НА ЗОНИТЕ

3.1.1. Да се посочи обхвата и функционалното предназначение на задължителните зони, съгласно чл. 19, т. 1, 2 и 3 от ЗЗТ и други, при необходимост. Зоните, по възможност, да не се припокриват териториално.

3.1.2. Да се даде обосновка, в случай, че се предлагат промени в границите на зоните, спрямо тези по *План`1*.

Да се приложат списъци по зони, с опис на кадастралните номера на ПИ и съответните отдели и подотдели за горските територии за ДГС „София“ и ДЛС „Витошко-Студена“, които влизат в зоната и точно описание на нейните географски и топографски граници.

3.2. РЕЖИМИ И НОРМИ

3.2.1. По ползване на ресурсите

3.2.1.1. Общовалидни за целия ПП:

Да се определят при необходимост забрани, общовалидни за територията на ПП, свързани с ползването на ресурси – гори, билки, гъби, лечебни растения, паша, ползване на земеделски земи, риболов, лов и др.

3.2.1.2. Валидни за всяка зона:

За всяка от зоните и подзоните в зависимост от тяхното предназначение:

- Да се определят при необходимост забрани за всяка зона, свързани с ползването на ресурси – гори, билки, гъби, лечебни растения, паша, ползване на земеделски земи, риболов, лов и др.;

- Да се определят при необходимост норми (брой, обем, и др.), за всяка зона, свързани с ползването на ресурси – гори, билаки, гъби, лечебни растения, паша, ползване на земеделски земи, риболов, лов и др.

3.2.2. Строителство и инфраструктура

3.2.2.1. Общовалидни за целия ПП

Да се определят, при необходимост, забрани общовалидни за територията на ПП, свързани със строителството и инфраструктурата.

3.2.2.2. Валидни за всяка зона

Да се определят, при необходимост, забрани и норми, за всяка от зоните, свързани със строителството и инфраструктурата, дизайн на екстериора на сградите, забранени технологии и материали за строителство и др.

3.2.3. Други режими и норми

За територията на целия ПП или за някои от зоните, да се определят при необходимост допълнителни режими и норми (извън тези по ресурсите и строителството), свързани с:

- Ограничаване на туристическото натоварване на определени места, на базата на установен в Част 1 предел на капацитета;
- Ограничаване достъпа на посетителите до отделни обекти и територии;
- Предлагане на някои видове туристически услуги;
- Упражняване на някои видове спорт: ски, катерачество, делта- и парапланеризъм, пещерничество, велосипедизъм, конен спорт и др.;
- Безопасност на посетителите;
- Ограничаване достъпа на автомобили;
- Ограничаване или пълна забрана на достъпа на АТВ-та и спортни мотори в ПП;
- Противопожарни мерки;
- Нагледната информационна система на ПП.

⇒ Да се приложи към Част 3 „Карта на функционално зонироване” в подходящ мащаб.

ЧАСТ 4: ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЧИ И ПРЕДПИСАНИЯ ЗА ОПАЗВАНЕ И ПОЛЗВАНЕ

4.1. ОПРЕДЕЛЯНЕ НА ПРИОРИТЕТИТЕ

Да се посочат критериите, на базата на които се подбират и планират приоритетните проекти и задачи за следващите 10 години.

Критериите да са обвързани или да произтичат от национални и международни документи, политики, приоритети и изисквания, а също така и от оценката и потенциалната стойност на територията, както и от нуждите на местните общности.

4.2. ПРОГРАМИ

В тази част да се предвиди изготвяне на програми за действие, които да се прилагат за постигането на целите на ПУ, включително списък от проекти в рамките на всяка програма за действие с кратка анотация на проектите и финансовите им аспекти. Програмите за действие трябва да се приоритизират, съгласно предварително определени критерии.

Да се развият и приложат Програми за действие, подкрепящи интегралния процес на управление на Природния парк и прилежащите му територии;

Подготовка на оперативни работни планове и рамка за процеса на адаптиране на *Плана`2* в съответствие с промените в общите условия.

Идентификация на възможности за бъдещо развитие на парковата територия, като всяка програма съдържа набор от проекти и обхваща следните направления:

4.2.1. Опазване и поддържане на биоразнообразието – местообитания и видове

- Да се постави началото на изготвяне на мониторинг на ключови територии и представената в тях херпетофауна с цел натрупване системни данни за динамиката на популациите и промените в местообитанията;
- Разработване на ПУ за ЗЗ „Витоша“ (BG00000113).

4.2.2. Териториални аспекти, развитие на туризъм и инфраструктура, включително и безопасност на посетителите

Да се проучат и предвидят при необходимост дейности по:

- Разработване и приемане на ОУП на общините Перник, Самоков и Радомир;
- Разработване на ПУП за частта от зелената зона на столицата, разположена по границата на Природния парк и връзките с градската зелена система;
- Създаване на вътрешнопарков екологичен транспорт и транспортна достъпност до туристическите центрове и по-големите туристически обекти с налична пътна инфраструктура;
- Увеличаване на достъпната площ на територията на Парка за хора с увреждания;
- Разработване на програма за борба с бедствия и аварии, оценка на риска;
- Развитие на системата от посетителски центрове в общините Перник и Самоков, и прилежащите населени места ;
- Изграждане на посетителска инфраструктура за Боснешкия карстов район, вкл. пещерите;

- Актуализиране на съществуващата схема за управление на отпадъчните води;
- Развитие на специализирана схема за връзка на парковата инфраструктура с природни територии, разположени извън границите на ПП, с особено внимание в землищата на Бистрица, Железница, Кладница и Рударци;
- Разширяване на парковата територия по посока Палакария, Верила и долините на Куртова река и Ведена;
- Обявяване на Витоша за биосферен резерват чрез включване на съседни територии с традиционно селско и горскостопанско ползване по посока Палакария и Верила.

4.2.3. Опазване и поддържане на културното наследство

Да се проучат и предвидят дейности по:

- Извършване на консервационни възстановителни дейности в Кладнишкия и Драгалевския манастири и църквите – паметници на културата – в Боснек и Чуйпетлово;
- Извършване на археологични проучвания на най-значимите археологически обекти;
- Обявяване на Рилския водопровод като паметник на индустриалното наследство;
- Възстановяване в оригиналния им вид на хижите „Кумата” и „Селимица”;
- Ползването на парковата територия като място за временни експозиции на открито за съвременно изкуство;
- Разработване на система за документация и опазване на нематериалното културно наследство в областта на песенния фолклор и местните традиции.

4.2.4. Възстановителни дейности в горите и устойчиво ползване на ресурсите

С цел опазване, наблюдение и цялостна превенция територията на ПП „Витоша“ да се предвиди разработване на методика за космически мониторинг на атмосферни замърсявания, пожари и др., на базата на спътникови и ГИС данни.

4.2.5. Научни изследвания и мониторинг

4.2.6. Връзки с обществеността и образование

Задължително да се предвидят:

- Разработване на специализирани образователни и обучителни програми за деца и младежи;
- Повишаване културата и постигне адекватно поведение на населението в защитената територия чрез организиране на периодични обучителни мероприятия в различни предприятия, университети, училища;
- Създаване на работещи партньорства с университети и научни звена;
- Създаване на консултативен съвет на ПП на нов принцип (Participatory management);
- Развитие на комуникациите с нови целеви групи ползватели на Парка;
- Развитие на ПЧП за поддържане на парковата инфраструктура за обществено ползване и обслужване на посетителите.

4.2.7. Развитие на парковата администрация и икономически аспекти на развитие в следните насоки

- Подобряване на механизмите за координация по отношение на изпълнение на ПП за управление на ПП „Витоша” - реализация, контрол и наблюдение, взаимодействие с различните институции и организации;
- Осигуряване на достатъчно финансови средства за изпълнението на приоритетните задачи по опазване и ползване;
- Увеличаване на отговорностите на парковата администрация;
- Назначаване на специализирана паркова охрана;
- Упълномощаване на парковата администрация от съответните компетентни министри, като контролен орган по законите за околната среда, водите, устройството на територията, за отпадъците и за движението по пътищата;
- Увеличаване правомощията на парковата администрация при управлението на териториите държавна собственост, които представляват земеделски земи и горски територии, с изключение на прякото ползване на природни ресурси от тях;
- Възлагане управлението на ЗЗ „Витоша“ на парковата администрация;
- Развитие и прилагане на механизми за въвеждане на плащанията за екосистемни услуги;
- Генериране на приходи от дейността на ПП „Витоша” за реализиране на различни туристически услуги и конферентен туризъм;
- Разработване на система за привличане на дарения от физически лица;
- Разработване на система за осъществяване на стопанска дейност от ДПП „Витоша“;
- Обособяване във финансово отношение и статистически на дейностите, финансирани от общините и другите публични организации, които се извършват за територията на ПП. Това би позволило проследяване на тенденциите и промяната на политиките;
- Развитие на администрацията на РИОСВ София със служители по охраната на резерватите „Бистришко бранище” и „Горфено бранище”.

4.3. ПРОЕКТИ

За всеки от изброените в програмите проект да се даде кратка анотация в единен формат, която да съдържа: наименование, цел, обект на прилагане, приоритетност, метод, очакван резултат, срок за изпълнение, изпълнител, потенциални източници на финансиране и др.

4.4. ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЧИ

Главна оперативна задача за ДПП да бъде прилагането в процеса на разработване на ПУ „Обща методология, разработена по проект: №0574R2 (PERIURBAN - Парковете в периферията на урбанизираните територии – подобряване на условията на околната среда) по програма „INTERREG IVC”.

За всеки проект да се определят конкретни практически и организационни задачи/стъпки, които трябва да се осъществят за неговото реализиране.

Да се опишат оперативни и организационни задачи на ДПП, които не могат да бъдат оформени като проекти или дейности към програмите, като:

- Функционирането на консултативен/обществен/експертен съвет;
- Периодични проверки или мониторинг на обекти;
- Планиране и отчитане на дейностите на различни нива в ДПП;
- Организационни, процедурни и оперативни връзки на ДПП с ИАГ и др.;
- Организационни, процедурни и оперативни връзки с местни и регионални органи, организации и медии;
- Информационна политика;
- Разработване на графици за организиране и възлагане на дейности;
- Допълнителни източници на финансиране;
- Структура на охраната на парковата територия;
- Противопожарна безопасност;
- Други.

4.5. РАБОТЕН ПЛАН

Да се изготви средносрочен работен план за първите 5 години на действие на *План`2*, в който да се съдържат приоритетните проекти и задачи.

Предвидените противопожарни мероприятия и разработване на програма за борба с бедствия и аварии и оценка на риска да бъдат планирани през първата година от действието на *План`2*.

Проектите и задачите (или етапи от тях), предвидени за изпълнение през първата година на действие на актуализирания план за управление, да се остойността.

В отделна позиция на *План`2* да се предвидят необходимите разходи за:

- Капитално строителство;
- Дооборудване и екипировка на сградите и персонала на ДПП;
- Други разходи.

В *План`2* да бъдат включени и проектите и дейностите, за които не се изисква финансиране, т.е. ще се изпълняват пряко от служителите на ДПП в рамките на служебните им задължения.

ЧАСТ 5: ПРЕГЛЕД НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ЦЕЛИТЕ И ЗАДАЧИТЕ

5.1. ПРЕРАЗГЛЕЖДАНЕ НА ЦЕЛИТЕ

Да се предвиди преглед на определените цели на управление на Природния парк на четвъртата година от влизане в сила на *План`2*.

Да се предложи схема за извършване на ревизията, която да съдържа:

- Институцията, която трябва да извърши прегледа и възможните или необходими участници на национално ниво;
- Участници в прегледа на местно ниво;
- Начин на участие на обществеността в процеса на прегледа;
- Списък с проекти и дейности от ПУ, които задължително трябва да бъдат предмет на оценка по отношение ефективността и резултатите за постигане на поставените цели;
- Критериите и методите за оценка на целите и проектите;
- Начин на съвместяване на ревизията с общественото обсъждане по чл. 60, ал. 3 от ЗЗТ.

5.2. ПРЕРАЗГЛЕЖДАНЕ НА ЗАДАЧИТЕ

Да се разработи схема за текущ годишен преглед, отчет, проверка и оценка на изпълнението на проектите, дейностите и задачите.

Схемата да включва задължения на лицата на различни нива в Дирекцията, както и необходимите формати за отчитане, протоколиране на проверките или други форми на контрол.

Да се предложи схема за ежегоден преглед от ИАГ (МЗХ) на изпълнението на ПУ. Това да включва срокове и формати за отчитане на Дирекцията, както и видът на проверките от страна на ИАГ и критериите за оценка.

III. НЕОБХОДИМИ ПРИЛОЖЕНИЯ

Към *Плана`2* да бъдат включени следните приложения:

ПРИЛОЖЕНИЕ 1

Том: Сборници, таблици и списъци, по:

Част 0 Въведение

Част 1 Описание и оценка на ПП „Витоша“

Таблици и списъци

Част 3 Норми, режими, условия и препоръки за осъществяване на дейностите

Таблици и списъци

ПРИЛОЖЕНИЕ 2

Том: Утвърдено Задание за актуализация на Плана за управление; заповеди; вътрешно ведомствени документи и становища

ПРИЛОЖЕНИЕ 3

Том: Противопожарна безопасност

ПРИЛОЖЕНИЕ 4

Томове: Списъци и баланси по общини и земища на поземлени имоти и кадастрални номера

ПРИЛОЖЕНИЕ 5

Томове: Експертни доклади от проучванията и изследванията извършени в процеса на актуализацията на план за управление 2015-2024, събрани в:

- Сборник „Абиотични фактори“
- Сборник „Биологична характеристика“
- Сборник „Характеристика на горските територии и горска инвентаризация“, отделно за ДГС „София“ и ДЛС „Витошко-Студена“
- Сборник Социално-икономически аспекти

ПРИЛОЖЕНИЕ 6

Графичен материал (Карти) – описан в *Таблица 2*

Списък на картния материал

Таблица 2

№	ВИД КАРТА	МАЩАБ
1	2	3
1.	Обзорна карта с местоположението на ПП „Витоша“ спрямо границите на Р. България	1:500 000
2.	Карта на съществуващото териториално разпределение, с отразени кадастралните единици от кадастралната карта на ПП „Витоша“ (северна част), КВС (южна част) и съвместен Лесослой; техническа инфраструктура; туристическата инфраструктура; сгради, заслони и други, съществуващи на терена към настоящия момент, както и всички географски елементи	1: 10 000
3.	Карта по вид на територията, фондова и административна принадлежност с административни граници - областни, общински, землищни и фондовата принадлежност	1: 50 000
4.	Карта на собствеността, съдържаща собствеността на имотите в общата площ	1: 25 000
5.	Карта/схема на съществуващото функционално зонирание, отразено зониранието от ПУ 2005 - 2014	1: 50 000
6.	Карта на скалния фундамент, отразяваща морфотектонското и геоморфоложко развитие на планината	1:100 000
7.	Карта на релефа отразени хоризонтали, пещери и специфични скални образувания	1: 25000
8.	Хидроложка карта, на която да се очертаят водосборите на по-значителните водни обекти - реки, извори, езера, мочурища и др. Да се покажат съществуващи хидротехнически съоръжения	1:25 000.
9	Карта на почвите, в която да се отразят видовете почви, степените на ерозионните процеси.	1: 25 000
10	Карта на екосистемите с приоритетните местообитания и видове	1:10 000
11	Карта на типовете месторастения	1:25 000
12	Карта на насажденията и земеделските земи, с отразени преобладаващ дървесен вид, класове на възраст, пълнота, бонитет и защитен вид	1:10 000
13	Карта по насоки за мерки и дейности за горскодървесната растителност и за трайно ползване на земеделските земи	1:25 000
14	Карта на здравословното състояние на горите	1:25 000
15	Карта на засегнатите от пожари територии	1:25 000
16	Карта на Флората, с приложени слоеве за разпространението на гъби, защитени видове, инвазивни видове и лечебни растения и зони с концентрация на защитени и застрашени видове и местообитания	1:25 000
17	Карта на Фауната, съдържаща местообитанията на защитени и застрашени животински видове и миграционни коридори на застрашени представители на орнитофауната и зони с концентрация на защитени и застрашени видове и местообитания	1:25 000
18	Карта на селищните образувания и вилни зони, намиращи се на територията на ПП „Витоша“ и в прилежащите територии	1:50 000

19	Карта на наличните и предвидените за изграждане преносни мрежи, трансформатори и други енергийни източници, водопроводни системи, водоеми, каптажи, пречиствателни съоръжения, канализационна мрежа, телефонизация, радиовръзки и телекомуникационни съоръжения, съоръжения, свързани осигуряване на противопожарна безопасност и други в ПП и прилежащите територии	1:25 000
20	Карта на съществуващата пътна инфраструктура	1:25 000
21	Карта на земеделските земи по административна принадлежност и вид на трайно ползване	1:25 000
22	Карта на туристическите маршрути и обекти, включва обекти свързани с туризма (места за краткотраен, дълготраен отдих и недвижими културни ценности) и опасни за туризма територии	1:25 000
23	Карта на местоположението на териториите, свързани с минали дейности по рудодобив и управление на минералните ресурси	1:50 000
24	Карта на ПП с прилежащите територии с фондова и административна принадлежност на териториите	1:50 000
25	Карта на типовете ландшафти, с разпространението на основните типове ландшафти в ПП.	1:25 000
26	Карта на функционално зонирание	1:50 000

ПРИЛОЖЕНИЕ 7

Приложения, съдържащи цифров модел на територията на ПП „Витоша“ на технически носител (CD и флаш памет) – съгласно **Таблица 3**.

Съдържание на цифровия модел

Таблица 3

№	Наименование на слой	Тип слой		
		полигон	линия	точка
1	Слой за горите, които включват всички кадастрални единици от гороразделителните планове: - отдели; - подотдели	√	√	
2	Слой за земеделските територии на всички кадастрални единици от КВС /карта на възстановената собственост/	√	√	
3	Слой за вид територия - фондова и административна принадлежност	√	√	
4	Слой за сгради, заслони и други трайни съоръжения и конструкции	√	√	
5	Слой за релефа за хоризонталите със сечение 25м., като в атрибутивния файл се въвеждат съответните коту;	√	√	

6	Слоеве за хидрографската мрежа от тип: - речната мрежа; - извори; - водните площи. - водосбори - водосливи	√	√	√
7	Слой за инфраструктурата	√	√	√
8	Слой за скалната основа	√	√	√
9	Слой за почвите	√		
10	Слой за екосистемите	√		
11	Слой за местообитанията на видовете животни (застрашени, редки, реликтни, ендемити и др.)	√	√	√
12	Слой за растителността	√	√	√
13	Слой за местообитанията на растенията (застрашени, редки, реликтни, ендемити и др.)	√	√	√
14	Слой за типове месторастения	√		
15	Слой по насоки за мерки и дейности за горскодървестната растителност и за трайно ползване на земеделските земи	√		
16	Слой за здравословното състояние на горските територии	√	√	√
17	Слой за засегнатите от пожари територии	√	√	
18	Слой за находищата на лечебни растения	√	√	√
19	Слой за съществуващото функционалното зонирание	√	√	
20	Слой за проектно функционалното зонирание	√	√	
21	Слой за пещерите на парка			√
22	Слой за съществуващите туристически маршрути, пътеки и др.		√	√
23	Слой за опасни за туризма територии	√	√	√
24	Слой на недвижими културни ценности	√	√	√
25	Слой с типовете ландшафти	√		
26	Слой за местоположенията на територии свързани с минала минна дейност	√	√	√
27	Слой за прилежащите територии с фондова и административна принадлежност на териториите	√	√	

Графичните данни се предават в Shape, CAD и DXF формати (координатни системи WGS 84, зона 35 север и 1970 в съответната зона).

Атрибутивната информация да бъде организирана в Personal Geodatabase. Формата и структурата на базата данни ще се предоставя от възложителя на изпълнителя при стартиране на договора. Информацията се представя в точно определения вид и формат. Доказателства за прилагането на лицензно чист софтуер и за използване на последните съвременни стандартизирани средства за обектно-ориентирано и топологично моделиране.

Цифровият модел се представя на **2 броя** технически носител (CD и флаш памет).

IV. ЕТАПИ, ФАЗИ И СРОКОВЕ ЗА РАЗРАБОТВАНЕ

Процесът на изготвяне на План`2 да включва **четири етапа**, за определен период от време, както следва:

Първи етап – време на изпълнение 2-ри – 10-ти месец:

- Представяне на процеса на изготвяне на План`2 пред местните власти и общности;
- Събиране, обработка и обсъждане на наличната информация;
- Извършване на теренни и други проучвания, предвидени в заданието;
- Предлагане на моделните видове за мониторинг;
- Представяне от Изпълнителя на подробни отчети за възложените задачи;

Втори етап – време на изпълнение 2-ри – 10-ти месец:

- Подготовка на проект на Части 1 и 2 на План`2;
- Организиране на работни срещи/семинари за представяне на Части 1 и 2;
- Отразяване на целесъобразните предложения и обосновка за неприетите

Трети етап – 8-ми – 12-ти месец:

- Подготовка на проект на Части 3, 4 и 5 на План`2;
- Организиране на семинар за обсъждане на Части 3, 4 и 5 от актуализирания План за управление;
- Организиране на семинар за представяне на цялостния План`2;
- Отразяване на целесъобразните предложения и обосновка за неприетите;

Четвърти етап – 12-ти – 14-ти месец:

- Организиране на официално обществено обсъждане на План`2;
- Отразяване на целесъобразните предложения и обосновка за неприетите;
- Внасяне на Проекта на План`2 пред Възложителя.

С цел обсъждане и приемане на резултатите от изпълнението на дейността, Изпълнителят следва да организира, съгласувано с Възложителя, следните работни срещи:

- *Една двудневна среща* – след разработване на темите от т.1.8 до 1.11 част Характеристика на абиотичните фактори;
- *Една двудневна среща* - след разработване на темите от т. 1.12 до т. 1.15 включително (раздел Биологична характеристика);
- *Две двудневни срещи:*
  - Първа - след разработване на темите от т. 1.16 до т. 1.20 включително (раздел Културна и социално-икономическа характеристика);
  - Втора - след разработване на темите от т. 1.21 до т. 1.23 включително (раздел Първа оценка);
- *Три двудневни срещи:*
  - Първа - след разработване на темите от т. 2.1 до т. 2.5 включително от раздел Първа оценка
  - Втора - след разработване на темите от т. 3.1 до т. 3.3 включително от раздел Зониране, режими, условия, норми и препоръки за осъществяване на дейности;
  - Трета - след разработване на темите от т. 4.1 до т. 5.1 включително от раздел Оперативни задачи и предписания за ползване и част Преглед и изпълнение на целите и задачите.

ДРУГИ УСЛОВИЯ ИЛИ ИЗИСКВАНИЯ КЪМ ИЗПЪЛНИТЕЛИТЕ

- Материалът от някои точки и раздели може да бъде представен в табличен вид, диаграма, карта или текст, като се преценява най-подходящата форма за представяне и ползване.
- Оформлението на План`2 да отговаря на следните изисквания:
  - Планът да започва със Заглавие;
  - Пред заглавието на Плана да се посочи наименованието и адреса на управляващата организация и лицата за контакти, както и съответните държавни ведомства и органи;
  - Следва Съдържание на План`2;
  - Следва Резюме в обхват около 4-5 страници, с представяне на главните особености на План`2 и Природен парк „Витоша“ – предмет, структура, значение, основните цели, зонирание и режими, както и начините за тяхното постигане.;
  - В План`2 към съответните точки да се поставят схеми на основните карти за илюстрация;
  - По преценка на изпълнителя на подходящи места да се приложи снимков материал;
  - Накрая се прилага *Таблица на съкращенията, БИБЛИОГРАФИЯ и РЕЧНИК*;
  - Томовете да бъдат подвързани с твърди корици, естетически оформени;
  - Да се изготви Съкратена версия на План`2 (около 50 стр.), която да дава информация за основните аспекти при управлението на парка. Целта е да се ползва като наръчник от служителите на парка при тяхната ежедневна работа на терен и в офиса;
  - Планът да бъде представен в 5 екземпляра.
- При създаване на цифровия модел да бъдат използвани следните критерии за успех:
  - Инсталирането му на работната станция в ДПП „Витоша“;
  - Проверка за функционалност и пълнота на данните в зависимост от предвиденото в заданието;
  - Коректна визуализация на целия картен материал и свързаните с него списъци, графики и др.